

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Regeringens første år

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1983

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

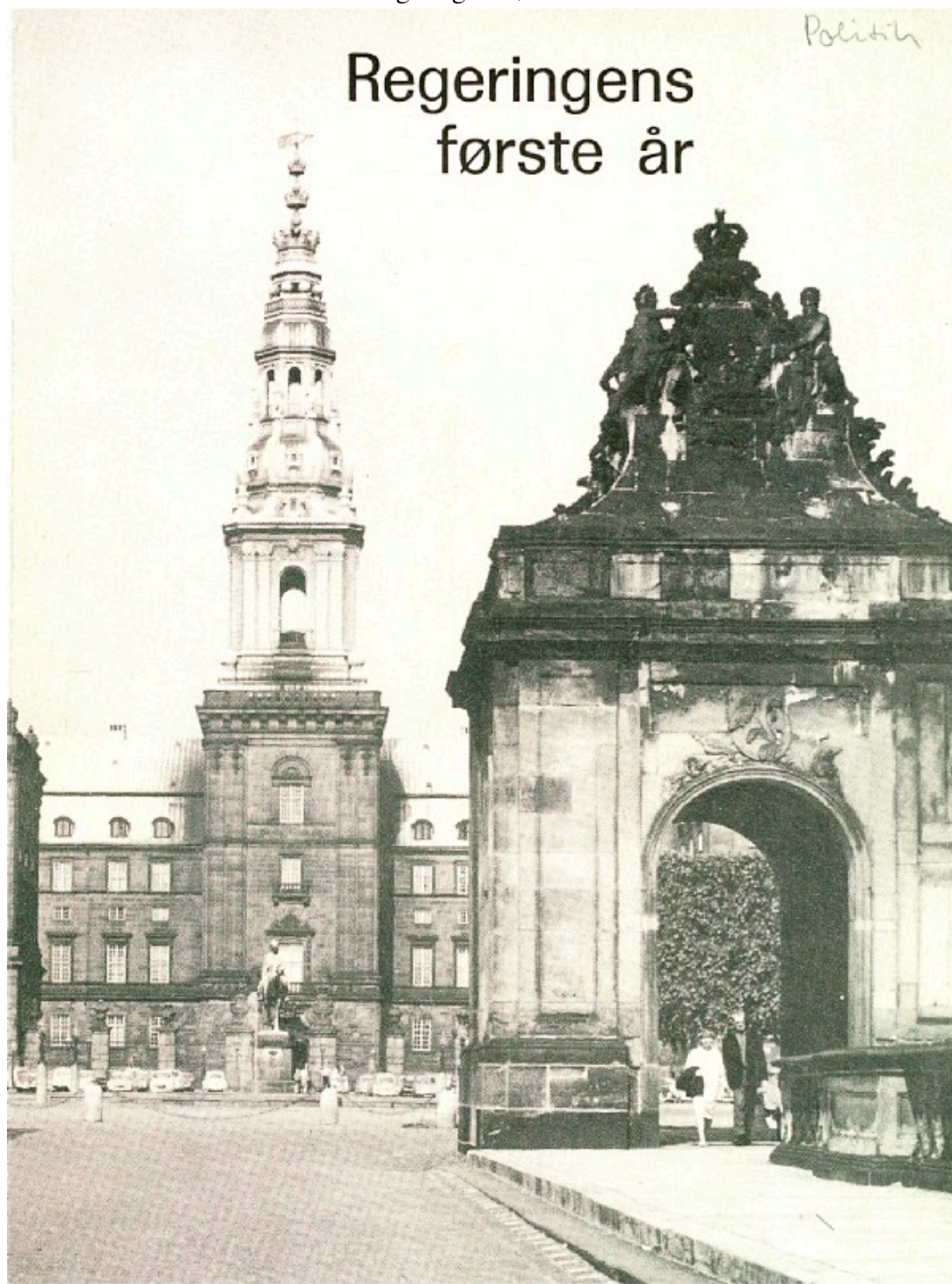
Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Regeringens første år

Det konservative folkeparti

Regeringens første år

INDHOLD

1. Den politiske udvikling	Side	8. Energi	
a. Valg og regeringer før regeringen		a. DONG's styring	47
Schlüter	5	b. Naturgasprojektet	48
b. Anker Jørgensens plan	5	c. Første udbudsrunde	49
c. Forhandlinger og regeringsskifte	7	d. Atomkraft, sydafrikanske kul	50
d. Åbningstalen 1982	9	9. Socialpolitik	
e. Den første buket	10	a. Ikke asocial politik	53
f. Folketingsårets afslutning	10	b. Privatisering	54
2. Økonomi		c. Børnetilskud	55
a. Situationen i september 1982	12	d. Karensdag	55
b. Statens finanser	13	e. Indtægtsgraderet pension	55
c. Indkomstpolitikken	15	f. Fire-procents regulering af sociale ydelser	56
d. Rente, priser og disponibel realindkomst	16	g. Ni-måneders reglen	56
e. Betalingsbalancen	16	h. Varmehjælp	57
f. Arbejdsløsheden	17	i. Ungdomscirkulæret	57
g. Finanslovsforslaget for 1984	17	j. Klageadgang	58
h. Kommunernes økonomi	19	k. Førtidspensionsreform	58
i. Sammenfatning	20	10. Erhvervspolitik	
3. Forsvars-, sikkerheds- og udenrigspolitik		a. Den generelle politik	60
a. Forsvarspolitikken	21	b. Lempelse af valutareglerne	61
b. NATO's dobbeltbeslutning	22	c. Dankortet	61
c. Geneve-forhandlingerne	23	11. Landbrugspolitik	
d. Den hjemlige raketdebat	23	a. Rentetilskud og gældssanering	62
e. Bistandspolitikken	26	b. Efteruddannelse	63
f. Genscher-Colomboplanen	27	c. Jordlovene	63
g. Markedsudvalgets beføjelser	27	d. Hovederhvervs- og uddannelseskravene	63
4. Arbejdsmarkedet		e. Statstilskud til bygningsinvesteringer	63
a. Pris- og lønudviklingen	29	f. Rentesaneringsydelse	64
b. Regulering af dagpenge og efterløn	29	12. Fiskeriet	65
c. Havnearbejderstrejken	30	13. Uddannelse	
d. Arbejdsmiljø	31	a. Redegørelse om uddannelsesstilbud	67
e. Lavindkomstkommisionen	32	b. Ungdomsarbejdsløshed	68
f. Forenklet arbejdsløshedsforsikring og efterløn	33	c. Ungdomsgarantiordning	68
5. Retsforhold		d. Seminarierne	69
a. Udvidet varetægtsfængsling	34	e. Fritidsundervisning	69
b. Strengere isolationsbestemmelser	35	f. Forskningspolitikken	70
c. Udlændingeloven	35	14. Kultur	
d. Fondsregistrering	37	a. Frit TV-2	71
e. Adoption	39	b. Udenlandsk TV	72
f. Ændring af våbenloven	39	c. Bredbåndsnet	72
g. Opholdstilladelse for Sydslesvigere	40	d. Filmloven ændret	73
h. Udvidelse af politistyrken	40	e. Kulturministeriets budget	73
6. Skattepolitik		f. DR-licensen	73
a. Skattereform	41	15. Forskelligt	
b. Skattetrykket	41	a. Storebæltstrafikken	75
c. Pensionsafgift og realrentebeskatning	42	b. Kemikalieaffaldsdepoter	75
d. Forenkling og retssikkerhed	43	c. Lempelse af helligdagsloven	76
e. Skat og erhvervslig	44	d. Regelsanering	76
7. Boliger			
a. Det støttede byggeri	45		
b. Lempelse af finansieringsreglerne	45		
c. Reparation og vedligeholdelse	46		
d. Forbedrede vilkår for nybyggeriet	46		

Denne lille opslagsbog giver en oversigt over nogle af de vigtigste begivenheder i Firkløver-regeringens første år. Det er hensigten en til to gange årligt at udarbejde en fortsættelse, så kandidater, formænd og enkelte andre, der modtager bogen, kan have nogle kendsgerninger ved hånden i den politiske debat.

*Det konservative Folkepartis
Informations- og Pressetjeneste*

1. Den politiske udvikling

a. Valg og regeringer før regeringen Schlüter

Det politiske klima i Danmark har været ustabilt i efterkrigstiden, især efter 1964, idet det i årene 1964 til 1981 (med valg i begge disse år) har været i alt ni folketingsvalg. Der har været borgerlige regeringer i tidsrummene februar 1968 til oktober 1971 (regeringen Baunsgaard af partierne Konservative Folkeparti, Venstre og Radikale), december 1973 til februar 1975 (regeringen Hartling, ren Venstreregering). Resten af tiden har statsministrene heddet Krag eller Anker Jørgensen (S). I perioden august 1978 til oktober 1979 dannede Anker Jørgensen regering af Socialdemokratiet og Venstre. Ellers har der været tale om rent socialdemokratiske regeringer.

Ved valget i 1981 blev Det konservative Folkeparti for første gang siden valget i 1971 Folketingets næststørste parti. Valget gav fremgang for partierne Konservative Folkeparti (22 til 26), Socialistisk Folkeparti (11 til 21), Centrum-Demokraterne (6 til 15) og tilbagegang for de øvrige partier, hvoriblandt Socialdemokratiet gik tilbage fra 68 til 59 mandater.

b. Anker Jørgensens plan

Den 1. september 1982 præsenterede statsminister Anker Jørgensen (S) de øvrige partier for en økonomisk plan, der havde til formål »at styrke grundlaget for beskæftigelsen i erhvervslivet, at hindre en ny stigning i og gradvis formindske underskuddet på betalingsbalancen, og at standse væksten i og gradvis nedbringe underskuddet på statsfinanserne.«

Planens hovedpunkter var:

1. En ikke nærmere defineret indkomspolitik skulle efter trepartsdrøftelser mellem regeringen og arbejdsmarkedets hovedorganisationer føre til, at lønomskostningerne i Danmark steg langsommere end i udlandet.

2. Andre end lønmodtagere skulle tvinges til også at holde sig inden for snævre rammer gennem indgreb over for udbytter, honorarer, priser og over for rentefradraget, ligesom der blev foreslået en ekstraskat for de højeste indkomster og en renteskat.

3. Arbejdstiden blev foreslået nedsat.
4. Betalt frihed til uddannelse indføres gradvist.
5. Resultaterne af en forbedret konkurrenceevne skulle bruges til øgede investeringer.
6. Gennemførelse af obligatorisk overskudsdeling.
7. Besparelser på 10 milliarder kroner i 1983 og på 16 milliarder kroner i 1984 (ca. halvdelen af de senere gennemførte).

Der var ikke nærmere specifikationer på disse punkter bortset fra besparelserne.

Blandt konkrete besparelser nævnedes flere, som Socialdemokratiet senere i opposition stemte imod. En væsentlig del af besparelserne byggede på den ikke fastlagte indkomspolitik og på ikke specificerede besparelser (budgetregulering).

Sparelisten så således ud:

	1983	1984
	mill. kr.	
Reduktion af alle udgiftsrammer med 2 pct.		756
Indkomstoverførsler:		
Sygedagpenge, kontanthjælp, børnetilskud, og folkepension:		
Varighedsbegrænsninger og reguleringsbestemmelser for sygedagpenge. Større regelbinding af kontanthjælpen. Skærpet indkomstgraduering af børnetilskud. Indtægtsregulering af grundbeløbet for folkepensionister over 67 år	710	1.110
Arbejdsløshedsdagpenge: Utilstøttet anvendelse	1.000	1.100
Arbejdsløshedsforsikring: Forhøjelse af medlemsbidrag og arbejdsgiverbidrag	860	950
Takstforhøjelser: DSB, P&T m.fl. som led i gradvis nedbringelse af virksomhedernes underskud	345	760
Forsvaret: Bl.a. materielanskaffelser	200	400
Ulandsbistand: Bistandsprocent på 0,7 pct. af bruttonationalindkomsten	280	290
Bloktilskud til kommuner: Nedsættelse af de generelle tilskud ledsaget af statslige initiativer til nedbringelse af de kommunale udgiftsstigninger for at undgå tilsvarende kommunale skattestigninger	2.000	4.000
Beslutningsforslag: om afskaffelse af laveste invalidepension gennemføres ikke. Derimod gennemføres en førtidspensionsreform fra 1. januar 1984 finansieret over Den sociale Pensionsfond	323	-
Kassebinding: Pengeinstitutterne deponerer beløb svarende til 20 pct. af indlånsstigningen på uforrentede konti i Nationalbanken. Nedgangen i selskabsskatteprovenu er modregnet i sparede renteudgifter	500	1.000
Bevillingsreserver	150	-

Pris- og lønreserven: PL-reserven er budgetteret ud fra en forudsætning om pris- og lønstigninger på ca. 10 pct. fra 1982-83.

Da regeringen anser det for nødvendigt af dæmpe indkomst- og prisudviklingen, og da ovennævnte besparelser medfører en afledet besparelse på pris- og lønreserven, nedsættes denne med

	3.000	6.000
Budgetregulering	632	-
I alt	10.000	16.366

c. Forhandlinger og regeringsskifte

Planen blev straks forkastet af det største fagforbund, SID.

Den konservative gruppeformand, **Poul Schlüter**, erklærede: »Der skal langt stærkere midler til. Vi vil forhandle med regeringen, men vi tvivler på, at det lykkes.«

Allerede den 2. september meddelte statsminister **Anker Jørgensen** efter kortvarige forhandlinger med partierne, at regeringen måtte gå af. Han så ingen mulighed for at få sit udspil igennem.

Den 3. september var partierne hos Dronningen. 91 mandater fra de ikke-socialistiske partier pegede på en flertalsregering. 51 af disse mandater (konservative, Fremskridtspartiet og radikale) pegede på Poul Schlüter (KF) som leder af forhandlingerne om en sådan regering, mens 40 (Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti) pegede på Henning Christophersen. Socialdemokratiet satte ikke navn på, men pegede på, at det var naturligt, at de partier, »der afviste dets økonomiske program«, dannede regering.

Poul Schlüter havde flere gange i perioden forud for regerings-skiftet peget på en bred flertalsregering også omfattende Socialdemokratiet. Men under forhandlingerne gjorde Socialdemokratiet det hurtigt klart, at det ikke ville i regering med de borgerlige partier.

Efter at **Poul Schlüter** havde meddelt Dronningen, at han her- efter ikke kunne danne en flertalsregering, var partierne igen hos Dronningen, hvor alle ikke-socialistiske partier med deres 91 mandater anbefalede, at Poul Schlüter fik til opgave at danne en regering. Forinden havde lederne fra Det konservative Folkeparti og Venstre en forhandling, hvor de nåede frem til denne løsning og også enedes om begge at stille imod en regering af de fire senere regeringspartier, en »firkløverregering«.

	Social- demokra- tiet	Det radikale Venstre	Det kon- servative Folkeparti	Venstre	Danmarks kommuni- stiske Parti	Danmarks Rets- forbund	Socia- listisk Folkeparti	Slesvigsk Parti	De uaf- hængige	Dansk Samling
22. september 1964: mandater	76	10	36	38	0	0	10	0	5	0
22. november 1966: mandater	69	13	34	35	0	0	20	ej op- stillet	0	ej op- stillet
23. januar 1968: mandater	62	27	37	34	0	0	11	0	0	Ven.Soc. 4
21. september 1971: mandater	70	27	31	30	0	0	17	0	Kr.Flkp. 0	0
4. december 1973: mandater	46	20	16	22	6	5	11	14	7	0 28
9. januar 1975: mandater	53	13	10	42	7	0	9	4	9	4 24
15. februar 1977: mandater	65	6	15	21	7	6	7	11	6	5 26
23. oktober 1979: mandater	68	10	22	22	0	5	11	6	5	6 20
8. december 1981: mandater	59	9	26	20	0	0	21	15	4	5 16

Hos Dronningen brugte radikale udtrykket, at Schlüter skulle danne »en flerårig bred samarbejdsregering«, mens Fremskridtspartiet ønskede »den bredest mulige regering«. Socialdemokratiet og VS undlod at pege på en person til statsministerposten, mens SF ønskede Anker Jørgensen. Denne måtte imidlertid straks efter den anden »Dronningerunde« tilråde regenten at lade Poul Schlüter danne regering.

Den 10. september kunne statsminister Poul Schlüter præsentere sin nye regering for Dronningen.

Ministerlisten ser således ud:

Statsminister **Poul Schlüter** (K)
Finansminister **Henning Christophersen** (V)
Udenrigsminister **Uffe Ellemann-Jensen** (V)
Justitsminister **Erik Ninn-Hansen** (K)
Økonomiminister **Anders Andersen** (V)
Landbrugsminister **Niels Anker Kofoed** (V)
Energiminister **Knud Enggaard** (V)
Industriminister **Ib Stetter** (K)
Socialminister **Palle Simonsen** (K)
Miljøminister og minister for nordiske anliggender **Christian Christensen** (Krf)
Undervisningsminister **Bertel Haarder** (V)
Minister for offentlige arbejder **Arne Melchior** (CD)
Fiskeriminister **Henning Grove** (K)
Boligminister **Niels Bollmann** (CD)
Arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** (K)
Minister for kulturelle anliggender **Mini Stilling Jakobsen** (CD)
Kirkeminister **Elsebeth Kock-Petersen** (V)
Indenrigsminister **Britta Schall Holberg** (V)
Minister for skatter og afgifter **Isi Foighel** (K)
Minister for Grønland **Tom Høyem** (CD)
Forsvarsminister **Hans Engell** (K)

d. Åbningstalen 1982

Efter at regeringen i nogle uger havde bedømt den økonomiske situation og udarbejdet et lovgivningsprogram for sin første folketingsamling samledes Folketinget tirsdag den 5. oktober for at høre statsminister **Poul Schlüters** »åbningstale«, hvor han om regeringens politik bl.a. sagde:

»En politik, der effektivt kan styrke erhvervenes konkurrenceevne og frigøre de kræfter, der vitterligt findes i den danske befolkning og på vore arbejdspladser.«

»En politik, der kan skabe en bedre balance mellem det, der bruges over de offentlige kasser, og det, der er baggrund for i produktionen.«

»Vi skal fremme den enkeltes initiativ og ansvarsfølelse over for egen situation og forståelse for, at man ikke bare kan stille øgede krav til det offentlige.«

»Der har gennem årtier været bred politisk enighed om Danmarks udenrigs-

og sikkerhedspolitik. Regeringen betragter det som helt afgørende, at denne tilstand bliver opretholdt. Dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik skal fortsat bygge på vort medlemskab af EF, af NATO og af FN samt vor deltagelse i det nordiske samarbejde.»

»Regeringen føler det som sin store opgave at samle alle, som kan og som vil bære et ansvar i Folketinget.«

Statsministeren appellerede til hver enkelt om en øget indsats og til interesseorganisationerne:

»Nu er det ikke længere godt nok bare at ville varetage medlemmernes snævre interesser - nu er det bydende nødvendigt først og fremmest at se sammenhængen med hele befolkningens og med landets tarv.«

e. Den første buket

Regeringens afgørende love om indkomstpolitik, skatteudskrivning og nogle store spareforslag kom til anden og tredje behandling i Folketinget den 14. og 16. oktober. Det blev hurtigt klart, at Socialdemokratiet ville overlade problemernes løsning til regeringen og de borgerlige partier. Men bl.a. Fremskridtspartiet stillede ved 2. behandling ændringsforslag, der nedsatte besparelserne med et milliardbeløb og bevarede dyrtidsreguleringen. De blev vedtaget med Socialdemokratiets og SFs stemmer.

Derefter gik statsministeren på talerstolen og sagde:

»Jeg synes, jeg skylder Folketingets partier at meddele allerede i dag, at hvis alle lovforslagene endeligt vedtages med det indhold, de nu har fået, kan regeringen ikke fortsætte. Det levner ikke regeringen anden mulighed end at udskrive et folketingsvalg. Regeringen ønsker ikke valg Derfor er regeringen indstillet på at undersøge alle anstændige muligheder for at få tingene tilfredsstillende på plads.«

Det lykkedes gennem forhandlinger mellem anden og tredje behandling at få en række ændringer taget tilbage, hvorefter lovene blev vedtaget med de ændringer, de i øvrigt var undergået under udvalgsbehandlingen (se afsnittet om økonomi).

f. Folketingsårets afslutning

Efter at regeringen havde fået finansloven vedtaget med de nødvendige ændringsforslag og havde gennemført det øvrige lovgivningsarbejde, tilspidsedes situationen igen imod folketingsårets afslutning.

Så sent som under afslutningsdebatten på den næstsidste arbejdsdag den 2. juni var der usikkerhed om vedtagelse af væsentlige regeringsforslag, specielt på boligområdet, land-

brugsområdet og omkring bloktilskuddene, idet der ikke var enighed i Fremskridtspartiet om at støtte disse forslag.

Under afslutningsdebatten stillede den konservative politiske ordfører, **Henning Dyremose**, en dagsorden om at tage statsministerens hovedindlæg i debatten (svar på forespørgsel fra alle partier) til efterretning.

Det viste sig, at tre medlemmer af Fremskridtspartiets gruppe, Glensgaard, Glistrup og Voigt, ville stemme imod denne tilfidsdagsorden til regeringen. For at få dagsordenen vedtaget måtte regeringspartierne derefter ændre den til en dagsorden (stillet af Dyremose) om det »tættest mulige samarbejde med alle partier som vil medvirke til den nødvendige politik«.

På Tingets sidste arbejdsdag, den 3. juni, viste det sig, at regeringen stadig ikke var sikret flertal på de oven for nævnte tre lovområder.

Statsministeren gik derfor på talerstolen og foreslog, at de udgik af dagsordenen.

Den 16. juli meddelte statsministeren, at regeringen af hensyn til kommunerne ønskede bloktilskudslovgivningen gennemført på et folketingsmøde den 9. september (se økonomi/kommunernes økonomi).

Lovgivningen drejede sig om besparelser på i alt fire milliarder kroner i 1984, og det blev tilkendegivet, at regeringen måtte gå af, hvis et så stort forslag faldt. Dette gav anledning til nogen uro på »Børsen« i en kortere periode.

Den konservative gruppeformand, **Kund Østergaard**, sagde herom:

»Regeringen må nu engang gøre sit arbejde. Det må den også senere på året, uanset om den skaber nervøsitet derved. Det kan man lige så godt vænne sig til, og måske har denne lille sommeruro medvirket til, at der bliver mindre panik næste gang. Der er jo sjældent noget så dårligt, at det ikke er godt for noget.«

2. Økonomi

a. Situationen i september 1982

Situationen for den danske økonomi og for de offentlige finanser ved firkløver-regeringens tiltræden var alvorlig og rummede dystre perspektiver for de kommende års udvikling. Derfor anså firkløver-regeringen »det som sin hovedopgave at få ændret kursen for dansk økonomi, således at Danmark undgår om få år at løbe ind i en situation, hvor der må gennemføres indgreb med meget voldsomme konsekvenser for arbejdsløshed og sociale forhold i øvrigt«.

Balanceproblemerne var store og havde tendens til forværring gennem selvforstærkende vækst. Der var således udsigt til:

- en fornyet kraftig stigning i det **løbende underskud over for udlandet** fra 12,7 mia. kr. i 1981 til godt 18 mia. kr. i 1982 og ca. 20 mia. kr. i 1983,
- en fortsat meget stærk stigning i **underskuddet på statsfinanserne** fra 37 mia. kr. i 1981 til 57 mia. kr., i 1982 og 80 mia. kr. i 1983,
- en fornyet stigning i **arbejdsløsheden** fra 243.000 ledige i 1981 til 260-265.000 i 1982 og 265-270.000 i 1983.

Det var på denne baggrund, at statsminister **Poul Schlüter** i sin åbningsredegørelse den 5. oktober 1982 fremlagde »Firkløver-regeringens program for genoprettelse af dansk økonomi«. Programmet indeholdt en bred vifte af foranstaltninger med det sigte at bringe den økonomiske udvikling ind på et holdbart spor i den rigtige retning.

Den tidligere socialdemokratiske regering under ledelse af Anker Jørgensen lagde skylden for den mørke situation på udenlandske forhold såsom de kraftige olieprisstigninger senest i 1979-80 samt de direkte og indirekte følger af de konjunkturdæmpende konsekvenser af den stramme økonomiske politik, der føres i mange lande for at standse inflationstendenserne. Man én ting er, at de udenrigsøkonomiske vilkår har været dårlige for den danske økonomi. Noget andet er, at den indenlandske tilpasning af løn- og omkostningsudviklingen og af det private og det offentlige forbrug indtil da havde været alt for utilstrækkelig.

En holdbar genopretning af den danske økonomi kræver, at den private sektors andel af den samlede økonomi forøges. Desuden er det nødvendigt hen over midten af 1980'erne at opnå en stigning i dansk eksport, der er væsentlig hurtigere end såvel vores egen import som vore konkurrenters eksport.

Den eneste vej frem er en forbedring af den danske konkurrenceevne, som er det middel, der samtidig kan formindske arbejdsløsheden og underskuddet over for udlandet. Firkløver-regeringens primære mål var derfor at bryde inflationen og den høje stigningstakt for lønninger, omkostninger m.v. Erhvervenes produktionsapparat kan kun forbedres og forøges gennem større investeringer. Her spiller renteomkostninger en vigtig rolle, og det var derfor af afgørende betydning, at et stort underskud på statsfinanserne ikke fortsat ville stille sig i vejen m.h.p. en nedsættelse af renteniveauet.

b. Statens finanser

Regeringens forslag til besparelser og andre budgetforbedringer, der var et af hovedelementerne i »Firkløver-regeringens program for genopretning af dansk økonomi«, repræsenterede en meget betydelig stramning af den økonomiske politik. Man sigtede i første omgang mod at forbedre statsfinanserne med 12 mia. kr. i 1983 og med mindst 20 mia. kr. i 1984. Spareplanen ville medføre, at realvæksten i det offentlige udgiftsbudget blev fjernet. **Hovedpunkterne i den oprindelige spareplan var:**

- **indkomstoverførslerne reduceres**, bl.a. gennem: 1) Nedsættelse af maksimumsgrænsen for dagpenge fra 90 til 80 pct. af hidtidige indkomst, 2) Indførelse af en sygekarensdag og forlængelse af arbejdsgiverperioden fra 5 til 13 uger, 3) Stramning af reglerne vedrørende arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp bl.a. ved at dagpengemaksimum for nyuddannede og supplerende dagpenge fastfryses på 1.596 kr. om ugen til 1. april 1985 samt, at der ikke udbetales dagpenge for de første tre dage ved vejrligsledighed. Mindstekravet for ledighed, der berettiger til understøttelse forhøjes fra 8 til 10 timer om ugen, og søgnehelligdagsdagpenge udbetales kun, hvis det har været 40 timers ledighed før eller efter søgnehelligdagen(e), 4) Forhøjelse af arbejdsgivernes og arbejdstagernes bidrag til arbejdsløshedsforsikring med henholdsvis 2.680 og 754 kr. om året.
- **udgiftspolitikken sættes i faste rammer** gennem et flerårigt merudgiftsstop, idet merudgiftskrævende initiativer kun kan gennemføres mod kompenserende besparelser.
- **det generelle tilskudsbeløb til kommunerne** nedsættes med 3 mia. kr. i 1983 og 6 mia. kr. i 1984.
- **den automatiske pristalsregulering** af lønninger og indkomstoverførsler suspenderes frem til 1. januar 1985. Satserne for dagpenge, uddannelsstøt-

te m.m. vil i perioden kun blive forhøjet med 4 pct. om året, hvorimod de sociale pensioner stadig reguleres under hensyn til prisudviklingen således, at de bevarer deres realværdi.

Udover disse besparelsesforslag foreslog regeringen, at der for 1983 og 1984 indførtes en midlertidig afgiftsordning, hvorefter pensionskasser, forsikringsselskaber m.v. bidrager med ca. 4 mia. kr. i 1983 og et lidt større beløb i 1984. Dette vil betyde et afgørende bidrag til genopretning af statens balanceproblemer.

De fleste af forslagene blev vedtaget uændret, men bl.a. i forbindelse med forhandlingerne med Det radikale Venstre og Fremskridtspartiet blev der foretaget følgende **ændringer**:

- Arbejdsløshedsdagpengenes maximumsbeløb forblev 90 pct. af hidtidig indtjening, men med en overgrænse på 2.010 kr. om ugen, som **ikke** reguleres frem til 1. april 1985. M.h.t. fremtidige efterlønsmodtagere blev vedtaget en halvårlig forhøjelse på 45 kr. om ugen.
- Den midlertidige pensionsafgift blev gjort et-årig, men til gengæld blev der indgået forlig med Socialdemokratiet om en permanent realrenteafgift fra primo 1984, jf. afsnittet om skatter og afgifter.

Sammenfattende kan konkluderes, at regeringen fik langt hovedparten af sine besparelsesforslag for 1983 gennemført. Men hermed er det ikke slut med besparelspolitikken. Som **statsministeren** sagde i åbningstalen den 5. oktober 1982:

»Vi ønsker ikke at foregøgle nogen, at vi så i løbet af et år eller to har løst problemerne, så vi kan begynde at lempe på den økonomiske politik. Både arbejdsløsheden, underskuddet på betalingsbalancen og underskuddet på statsbudgettet vil være problemer, vi kommer til at slås med en række år frem i tiden. Vi må i alle tilfælde regne med en ret betydelig stigning i statsgælden også i de kommende år.

Det afgørende er, at vi får vendt udviklingen nu – og at vi ikke slipper grebet i utide, men fører den stramme politik igennem. Det vil være nødvendigt at videreføre omlægningen af den offentlige udgiftspolitik i 1984 og følgende år.«

At vælgerne støtter en stram økonomisk politik fremgår af en undersøgelse **Gallup Instituttet** har gennemført for **Berlingske Tidende** i juni 1983. På spørgsmålet, om man mente, regeringen fortsat burde føre en stram økonomisk politik med yderligere besparelser og løntilbagenholdenhed, svarede 55 pct. ja, mens kun 33 pct. mente, man burde slække på den stramme økonomiske politik.

At udviklingen er vendt dokumenterer de seneste tal. Den gennemførte budgetforbedring på 12 mia. kr. betød, at statens underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i 1983 kunne reduceres fra 80 mia. kr. til 68 mia. kr. Grundet faldet i såvel den

indenlandske som udenlandske rente samt den formindskede løn- og omkostningsstigningstakt er det nu realistisk at reducere underskuddet til 63 mia. kr.

Hvad angår 1984 er der udsigt til, at underskuddet vil falde, hvilket vil være første gang i 8 år. Men det kræver yderligere besparelser af samme størrelsesorden som dem, der blev gennemført sidste år. Den bagvedliggende årsag til, at det er nødvendigt med yderligere besparelser er tidligere tiders store underskud. Gælden skal betales og renters-rente effekten virker selvforstærkende i negativ retning. Alene i 1984 vil renterne af statsgælden udgøre ca. 45 mia. kr.

c. Indkomspolitikken

Regeringen anser indkomspolitik som et vigtigt middel til at genoprette balancen i dansk økonomi. Ved at begrænse stigningstakten i lønninger, omkostninger, priser m.v., i forhold til udlandets, forbedres virksomhedernes internationale konkurrenceevne, hvilket er altafgørende for, at investeringerne kan øges og betalingsbalancen forbedres. En øget produktion i betalingsbalanceerhvervene vil ligeledes skabe øget beskæftigelse, hvorved de interne balanceproblemer lettes.

I oktober 1982 fik regeringen sine forslag om begrænsning i løn- og prisudviklingen vedtaget:

- 1) Der indførtes lønstop fra 5. oktober til 1. marts 1983.
- 2) Eksisterende taktreguleringer bortfaldt frem til 1. marts 1983 med mulighed for forlængelse.
- 3) Alle dyrtidsreguleringer i lønaftaler og overenskomster blev suspenderet til og med reguleringen efter januar-pristallet 1985. De suspenderede portioner kan ikke genoplives.
- 4) Indførelse af avancementstop frem til 1. marts 1983.
- 5) Begrænsning af udbytter, tantiemer og vederlag m.v. i 1983 og 1984.

Som noget nyt kombinerede regeringen indkomspolitikken med skattepolitikken. Efter vedtagelsen af de indkomstpolitiske indgreb erklærede regeringen, at såfremt parterne på det private arbejdsmarked sluttede overenskomst inden for en 4 pct.s lønramme, så ville regeringen fremsætte forslag om en ekstra skattelettelse på 2,3 mia. kr. Overenskomstresultatet holdt sig inden for den ønskede 4 pct.s lønramme, og regeringen fremsatte forslaget om skattelettelsen. I forbindelse med miniforliget den 9. september måtte regeringen opgive forslaget, se afsnittet om kommunerne.

d. Rente og prisniveau

Regeringens indkomstpolitiske indgreb og det gunstige resultat på overenskomstforhandlingerne har banet vejen for de historiske fald i henholdsvis renteniveauet og inflationstakten, som Danmark har oplevet siden ultimo 1982.

Den gennemsnitlige effektive **obligationsrente** er faldet fra ca. 22 pct. til 14-15 pct., hvilket har bevirket, at begyndelsesydelsen i bygge- og anlægsinvesteringer er faldet med ca. 25 pct. Kassekreditrenten er faldet med 5,4 procentpoints – fra 19,1 pct. til 13,7 pct. – hvorved erhvervslivet har fået en samlet finansieringslættelse på 4,5 mia. kr. pr. år. Tages der hensyn til, at den internationale rente er reduceret med 4,5 procentpoints skal der lægges 2 mia. kr. oveni opgørelsen over de sparede rentekomkostninger, altså i alt 6,5 mia. kr.

Stigningstakten i **forbrugerpriserne** er ligeledes faldet kraftigt. For året 1982 som helhed steg forbrugerpriserne med 10 pct. i forhold til 1981, hvor stigningen var godt 11½ pct. Ved regeringens tiltrædelse skønnede man, at inflationen i 1983 ville blive på 10-11 pct. De seneste beregninger fra bl.a. Det økonomiske Sekretariat viser, at forbrugerpriserne kun vil sige ca. 6 pct. i 1983.

e. Betalingsbalancen

I 1983 forventes det, at underskuddet på betalingsbalancens løbende poster vil udgøre 11 mia. kr., hvilket er en reduktion på 9 mia. kr. i forhold til udgangsskønnet ved regeringens tiltrædelse. Naturligvis har det internationale rentefald og reduktionen i oliepriserne været medvirkende årsager til forbedringen, men de indenlandske tilpasninger, såsom de offentlige besparelser og begrænsningen i det private forbrug gennem de stramme indkomstpolitiske indgreb, har utvivlsomt holdt importstigningen i ave, ligesom eksporten er stimuleret, p.g.a. de lavere omkostninger og dermed forbedret konkurrenceevne.

Regeringens fastkurspolitik er ligeledes til gavn for betalingsbalanceerhvervene. En fast valutakurs giver virksomhederne den fornødne sikkerhed og stabilitet, hvad angår transaktioner i udenlandsk valuta i forbindelse med eksport- og importforretninger. Nationalbankdirektør **Erik Hoffmeyer** støtter denne opfattelse hvilket fremgår af et interview i Jyllands-Posten den 9.6.83, hvori han siger:

»Vi har ført en fast kronekurspolitik i det seneste halve år, og jeg tror, det er blevet klart for enhver, at en devalueringspolitik er meget kostbar.«

I samme interview konstaterer Erik Hoffmeyer,

»at en økonomisk genrejsning er i gang og det kan allerede ses på handelsbalancen, der har bevæget sig fra et underskud på seks mia. kr. i 1978 til et over-

skud på 14,5 mia. kr. i 1982, hvis vi undtager energiimporten. I år vil overskuddet formentlig blive endnu større».

Årsagen til det store underskud i 1983 på betalingsbalancens løbende poster er således de store nettorentebalancer samt gaveydelse og andre overførsler til udlandet. **Det er altså forrentningen af den store udlandsgæld (primo 1983 155 mia. kr.), og dermed tidligere tiders overforbrug, der nu skal betales.**

Men også her er det vigtigt, at den nuværende økonomiske kurs fastholdes. Med Erik Hoffmeyers ord:

»Det forudsætter, at vi holder fast ved den konkurrenceforbedrede politik og ikke atter en gang bliver ofre for den legendariske danske letsindighed.«

f. Arbejdsløsheden

Den store arbejdsløshed er et af de alvorligste balanceproblemer i dansk økonomi. Imidlertid forventes det, at ledigheden vil stige med ca. 20.000 personer i 1983, men en sådan udvikling er uundgåelig på kort sigt, hvis de voksende balanceproblemer skal bringes under kontrol, og der skal skabes grundlag for en holdbar fremgang i produktion og investeringer, hvilket er afgørende for en varig forøgelse i beskæftigelsen.

Stipningen i arbejdsløsheden skal også ses på baggrund af bestræbelserne på at nedbringe det offentlige personaleudvidelse. Fra en stigning på 20-25.000 personer i 1982 skønnes det, at væksten bliver det halve i år. Da det forventes, at den samlede beskæftigelse inden for den private sektor holder sig stort set uændret og nettotilgangen af lønmodtagere til arbejdsmarkedet udgør 30.000 personer årligt, må det imødeses, at ledigheden i 1983 vil vokse med de nævnte 20.000 personer.

I forhold til de foregående år er der dog ikke tale om en opgang i stigningstakten, idet forøgelsen i antallet af ledige i 1981 og 1982 var henholdsvis 59.000 og 20.000.

Alle fremskrivninger af økonomien er naturligvis behæftet med usikkerhed, således også forudsigelser om stigningen i arbejdsløsheden. Det økonomiske Råd (Vismændene) mener, at ledigheden vil stige med 40.000 fra 1982 til 1983, mens Metalarbejderforbundets cheføkonom Steffen Møller forudsiger (i Jyllands-Posten den 1. juni 83), at den private sektor i løbet af det kommende halvandet år vil øge beskæftigelsen med omkring 100.000 mennesker, hvorefter vi fra begyndelsen af 1985 igen vil have en situation, der nærmer sig fuld beskæftigelse.

g. Finanslovsforslaget for 1984

Det er regeringens mål, at statens underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i 1984 skal være lavere end i 1983. Det fremsatte finanslovsforslag for 1984 viser et underskud på 59,3 mia. kr., hvilket er et fald på 4,2 mia. kr. i forhold til det seneste skøn for 1983.

Det er imidlertid en forudsætning for opnåelse af fald i under-

skuddet, at der gennemføres en række budgetforbedrende lovændringer. Finanslovsforslaget indeholder derfor nye nettobesparelser på i alt omkring 10 mia. kr. i løbende 1984-pris- og lønniveau.

Konkret foreslår regeringen, at der indføres **betalingsordninger på sygehusområdet**, som brutto vil give en indtægt på 1,1 mia. kr. Ifølge forslaget skal den bedststillede del af befolkningen betale de fulde udgifter for behandling hos praktiserende almenlæge, speciallæge m.fl. samt en vis betaling for sygeophold og ambulante behandlinger. I praksis kommer ordningen til at gælde for ægtepar med en samlet socialindkomst på over 200.000 og enlige med en socialindkomst på over 133.000 kr. Ordningen vil blive udformet således, at der til gengæld kan tegnes en forsikring til dækning af risikoen for disse sygdomsbehandlinger. Forsikringspræmien bliver på 1.220 kr. pr. person, som vil blive fradragsberettiget inden for 2.000 kr.s-reglen. Alle børn under 16 er undtaget ligesom alle pensionister er fritaget for betaling.

Medlemsbidragene og arbejdsgiverbidragene til arbejdsløshedsforsikringen skal forøges med 1,4 mia. kr., og det personlige bidrag til sygedagpengefonden skal forøges med i alt 2,1 mia. kr. Formålet med forhøjelsen er bl.a., at indtægterne til finansiering af disse »offentlige forsikringsordninger« i højere grad bringes til at dække udgifterne.

På **arbejdsløshedsdagpengeområdet** foreslår regeringen, at der indføres differentierede dagpengesatser efter medlemsanciennitet, således at der ydes lavere satser til dagpengeberettigede medlemmer med mindre end 3 års medlemsanciennitet. Det giver en mindre udgift i 1984 på 0,3 mia. kr. Endvidere foreslås det, at jobtilbudsordningen ændres, så der for fremtiden kræves mindst 13 ugers arbejde inden retten til jobtilbud nr. 2 indtræder.

På **børneområdet** stilles der forslag om at skærpe indkomstaafhængigheden for børnetilskud, hvilket giver en besparelse på 0,2 mia. kr. Børnetilskuddene vil blive aftrappet ved en social indkomst på 168.000 kr. mod 180.000 i dag.

Regeringen foreslår desuden, at der sker en omlægning med hensyn til **børneinstitutionsbetalingen**. Fripladsgrænserne skal hæves, samtidig med at der sker en afvikling af de generelle tilskudsordninger til nedsættelse af forældrebetalingerne.

Det driftsmæssige resultat i **statsvirksomhederne** (DSB og P&T) skal forbedres, primært via takstforhøjelser. Betaling for tinglysningsekspeditioner skal ligeledes medvirke til en samlet budgetforbedring.

Regeringen ønsker også at ophæve den nuværende, delvise refusion af afgiften af **konsummælksprodukter**.

Som led i en videreførelse af **merudgiftsloftet** har regeringen besluttet at vise stor tilbageholdenhed med ny udgiftskrævende lovgivning og har derfor ikke afsat reserver til brug for ny lovgivning m.v. Samlet giver det et mindre forbrug på 0,6 mia. kr. som indebærer, at alle nye udgiftskrævende initiativer skal ledsages af kompenserende besparelser.

I forbindelse med fremlæggelse af finanslovsforslaget for 1984 sagde finansminister **Henning Christophersen** bl.a.:

»Mange års vækst i statens udgifter er ligeledes brudt med det foreliggende finanslovsforslag. De samlede udgifter i 1984 vil ifølge forslaget udgøre 188 mia. kr. i løbende priser, hvor de i 1983 er på 185 mia. kr. i finansloven for 1983. Op-

gjort i faste priser og lønninger og med samme forudsætninger om ledighedsniveauet som i finansloven for 1983, er det en reduktion på knapt 3 pct. af det samlede udgiftsniveau.»

h. Kommunernes økonomi

I forbindelse med Folketingets ekstraordinære møde den 9. september 1983 blev det besluttet at reducere kommunernes bloktilskud med 1,35 mia. kr. i 1984 og yderligere det samme beløb i 1985. Desuden vil reduktionen af bloktilskuddene for 1983 på 3 mia. kr. blive videreført, så den samlede reduktion i 1984 bliver på 4,35 mia. kr.

Vedtagelsen af lovforslaget indgik som led i et forlig mellem regeringspartierne, Det radikale Venstre og Fremskridtspartiet. Forliget indebærer, udover begrænsningen af bloktilskud til kommunerne, at

- personfradraget for enlige pensionister forhøjes fra de nuværende 38.300 kr. til 41.000 kr.
- personfradraget for gifte pensionister forhøjes fra de nuværende 20.900 kr. til 22.600 kr.
- det generelle kommunale bundfradrag forhøjes fra de nuværende 18.700 kr. til 19.900 kr.
- regeringen vil tage initiativ til kompenserende foranstaltninger, hvis amter og kommuner ikke overholder henstillingen om at undgå skattestigning for kommuner og amtskommuner i 1984. Hvorledes disse initiativer eventuelt konkret skal udmøntes, har regeringen endnu ikke besluttet. Kommunerne og amterne skal først færdiggøre deres budgetter for 1984, før man vil tage stilling.
- regeringens tidligere forslag om en skattelettelse i form af en giroudbetaling på 600 kr. til alle bortfalder.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget om beskæringen af bloktilskuddene sagde den konservative ordfører, **Karen Højte Jensen**, at

»vedtagelse af loven er simpelthen afgørende for en videreførelse af den linie, hvorefter regeringen har ført sin økonomiske politik og opnået positive resultater, en linie, der sigter mod at begrænse den offentlige sektors omfattende resourceforbrug til fordel for en styrkelse af den private sektor. Kun en fortsættelse af denne politik vil bane vej for yderligere rente- og inflationsfald, hvilket er nødvendigt for at fortsætte og udbygge den igangværende stigning i produktion og beskæftigelse ... Nogle hævder, at bloktilskudnedsættelsen er urimelig stor, alt i alt for 1984 på 4,35 mia. kr., inkluderet den allerede gennemførte besparelse for 1983. Sammenholdes disse lidt over 4 mia. kr. med f.eks. de budgetterede kommunale bruttoudgifter på 200 mia. kr. for 1983 eller med den skønnede statsgæld på 350 mia. kr. i år, ja, så må beskæringen siges at være rimelig.«

Forslaget blev vedtaget af regeringspartierne, de radikale og

Fremskridtspartiet, mens Socialdemokratiet stemte imod. Hertil sagde **Karen Højte Jensen**:

»Det er positivt, at de radikale og Fremskridtspartiet har villet påtage sig et ansvar, når Socialdemokratiet ville køre friløb. Det store oppositionsparti fører de korslagte armes politik. Dette er ikke uventet, men det bør betragtes som en hul demonstration, når Socialdemokratiet har bebudet, at partiet vil stemme imod nedskæringen med 4,35 mia. kr. af bloktilskuddene. Dette til trods for, at partiet som regeringsparti den 1. september i fjor som led i sin helhedsplan fremlagde en spareplan med et forslag om nedskæring af bloktilskuddene med 4 mia. kr., altså et forslag næsten identisk med regeringens. Denne ønsker bloktilskuddene beskåret 8,75 pct. mere end den daværende socialdemokratiske regering. Det er næppe overdrevent at betegne Socialdemokratiets ageren som politisk kolbøtteri, de partipolitiske hensyn har sejret over de saglige.«

i. Sammenfatning

Firkløver-regeringens politik karakteriserer et direkte systemskifte. Man har ændret strategi og filosofi, idet den socialdemokratiske model, som foreskriver, at problemerne bedst løses gennem offentlig aktivitet og styring, er blevet forkastet. I stedet bygger man på den opfattelse, at staten skal afstå fra unødigt regulering og kontrol. Skal der sikres ny økonomisk vækst, må den økonomiske politik bygge på en frigørelse af de markedsøkonomiske kræfter.

3. Forsvars-, sikkerheds- og udenrigspolitik

»Der har gennem årtier været bred enighed om Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Regeringen betragter det som afgørende, at denne tilstand opretholdes. Det vil bidrage til at styrke Danmarks internationale anseelse.«

Det sagde statsminister **Poul Schlüter** i sin åbningstale i Folketinget den 5. oktober 1982, sådan som også Anker Jørgensen et år tidligere i sin åbningstale udtrykte ønske om at bevare enigheden på dette vigtige område.

Under den efterfølgende åbningsdebat den 7. oktober 1982 berørte den socialdemokratiske ordfører ikke udenrigs- og sikkerhedspolitikken, hvilket den konservative ordfører, **Henning Dyrsmose**, tolkede således: »Jeg mærkede mig, at hr. Heinesen ikke var inde på disse emner i sit indlæg. Det tager jeg som udtryk for, at Socialdemokratiet vedstår sig sit medansvar for forsvars- og udenrigspolitikken, og at man er enig i at fastholde det brede flertal.«

a. Forsvarspolitikken

Socialdemokratiet fremsatte i efteråret 1982 krav om en besparelse på forsvaret over to år i størrelsesordenen 600 mill. kr. – svarende til den besparelse, partiet havde foreslået i sin spareplan fra august 1982.

Forslaget blev af forsvarsminister **Hans Engell** betegnet som et forsøg på at bryde forsvarsforliget. Besparelserne måtte kræve enighed i det såkaldte 11-mandsudvalg, såfremt et sådant brud kunne siges at være undgået. Socialdemokratiet truede med at fremsætte forslaget som et ændringsforslag til finansloven for 1983, hvorefter det kunne vedtages af S, SF og Rad.

Regeringen gik herefter i forhandlinger med Socialdemokratiet.

Den endelige udgang blev, at forsvaret skulle spare 320 mill.

kr. de kommende to år, fordelt med 140 mill. kr. i 1983 og 180 mill. kr. i 1984. Resultatet blev af forsvarsministeren betegnes som »det bedst opnåelige«, og i øvrigt understregede Hans Engell vigtigheden af at se disse tal i relation til det samlede forsvarsbudget, som i 1983 er på 10,4 mia. kr.

Under finanslovens behandling i dec. 82 vedtog et flertal uden om regeringspartierne at overføre 2 mill. kr. fra Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste (FOV) til Sikkerheds- og Nedrustningsudvalget (SNU).

Et folketingsflertal vedtog uden om regeringspartierne et beslutningsforslag fra SF, som åbner mulighed for, at **militærnægtere fremover kan aftjene deres værnepligt gennem arbejde i fredsbefælgelsen** i en, som det hedder i begrundelsen for forslaget, »egentlig positiv fredstjeneste, der samtidig kan bidrage til at sikre dansk demokrati.« I bemærkningerne til forslaget hedder det endvidere: »De civile værnepligtige skal, uanset om de vælger udstationering eller lejrophold, stå til rådighed for oplysningsvirksomhed efter opfordring fra organisationer eller foreninger såsom fagforeninger, lejerforeninger, fredsgupper, kirkelige organisationer, politiske organisationer, oplysningsforbund og lign.«

b. NATOs dobbeltbeslutning

Efter nogle år i begyndelsen af 70'erne med begyndende afspænding – eksempelvis ved bl.a. SALT I og Helsinki-aftalerne – stod Atlantpagtlandene i 1977 pludselig ansigt til ansigt med den kendsgerning, at Sovjetunionen var i færd med en betydelig atomvåbenoprustning, idet opstillingen af de såkaldte SS-20 raketter mod Vestsuropa var i fuld gang.

SS-20 raketten er en mellemdistanceraket, over for hvilken NATO ikke på daværende tidspunkt havde et modstykke. SS-20'eren har 3 individuelt styrbare sprænghoveder hver med en sprængkraft på 7 gange Hiroshimabomben. Rækkevidden er ca. 5400 km.

NATO-landene fandt det påkrævet at imødegå denne uacceptable oprustning, og i 1979 vedtoges i fuld enighed den såkaldte dobbeltbeslutning på et NATO-ministermøde i december i London.

Fra slutningen af 1983 skulle NATO påbegynde opstillingen af i alt 572 Cruise-missiler og Pershing II raketter og forinden søge at indlede forhandlinger med Sovjetunionen om en begrænsning af de såkaldte mellemdistanceraketter. Raketterne skulle opstilles i Storbritannien, Italien, Holland, Belgien og Vesttyskland. Det har på intet tidspunkt været på tale at opstille atomraketter på dansk jord.

Formålet var at tvinge Sovjet til at forhandle om begrænsning

eller afvikling af SS-20 raketterne imod, at NATO opstillede færre (eventuelt undlod at opstille mellemdistanceraketter).

c. Geneve-forhandlingerne

Et af formålene med NATOs dobbeltbeslutning var at få Sovjetunionen til forhandlingsbordet. Helt fra starten har forhandlingerne, der foregår i Geneve, været begrænset til at dreje sig om de eurostrategiske atomvåben, mellemdistanceraketterne.

Siden det første møde den 1. december 1981 og til og med udgangen af juni måned 1983 har der været afholdt mere end 70 formelle møder, uden at det dog endnu er kommet til konkrete resultater. Mens forhandlingerne har stået på, har Sovjet fortsat opstillingen af SS-20'ere, således at der nu er opstillet mere end 350.

Som forhandlingsoplæg fremkom den amerikanske regering i november 1981 med den såkaldte nul-løsning: NATO ville undlade opstilling af de planlagte 572 Pershing II og Cruise-missiler, forudsat at Sovjet ville fjerne sine SS-20'ere samt udfase de ældre SS-4 og SS-5ere.

Dette afviste Sovjetunionen, som i stedet fremkom med den såkaldte moratorieløsning, et forslag om at fastfryse antallet af mellemdistanceraketter i Europa. Dette afvistes af NATO, da der hermed ville være tale om fastfrysning af en ubalance.

Senere kom det såkaldte »Andropov-forslag« gående ud på, at antallet af SS-20 raketter reduceres til 162 mod, at NATO ikke opstiller sine 572 mellemdistanceraketter. I betragtning af, at tallet 162 er højere end det antal SS-20 raketter, som Sovjet havde opstillet, da NATO traf dobbeltbeslutningen, måtte også dette forslag afvises.

Ved 5. forhandlingsrunde i juni 1983 tilbød USA kun at opstille 450 Pershing II og Cruise-missiler, såfremt Sovjet nedskærer antallet af SS-20'ere til 220. Dette er foreløbig afvist af Sovjet, som dog nu er rede til at tælle sprænghoveder frem for antallet af missiler.

Forud for 6. forhandlingsrunde (start 6. september 83) fremsatte Andropov nogle synspunkter, som må ses som en optøning i den sovjetiske holdning: Antallet af SS-20 raketter rettet mod mål i Vesteuropa reduceres til 162 svarende til antallet af de franske og britiske mellemdistanceraketter. Og for første gang har Sovjet vist sig rede til at destruere de nedtagne raketter.

Da USAs vicepræsident, George Bush, så sent som den 19. september 1983 har udtalt, at USA vil være rede til, om nødvendigt, at forlænge forhandlingerne, ser der således ud til at være bevægelighed i forhandlingerne.

d. Den hjemlige raketdebat

Under en forespørgselsdebat – rejst af SF – i Folketinget den 17. maj 1979 erkendte daværende forsvarsminister Poul Søgaard nødvendigheden af, at NATO opstillede et alternativ til de sovjetiske SS-20'ere. **Poul Søgaard** sagde bl.a.:

»På grund af den fortsat kraftige østlige oprustning er vi i Vesten ikke desto mindre sakket bagud med hensyn til de længererækkende taktiske atomvåben.«

Den socialdemokratiske regering ville dog gerne forlænge tidsfristen, men da dette afvistes på NATO-ministermødet i december 1979, stemte også Danmark for den endelige vedtagelse af dobbeltbeslutningen.

Så sent som i maj 1982 svarede den daværende socialdemokratiske udenrigsminister **Kjeld Olesen** på et direkte spørgsmål fra VS'eren Steen Folke:

Det andet spørgsmål er: Vil regeringen gå aktivt ind i NATO med hensyn til at foreslå, at forberedelserne af opstillingen af de vestlige INF-våben skal stilles i bero. **Svaret er: Nej, det vil regeringen ikke.**«

Under en forespørgselsdebat til udenrigsministeren den 7/12 1982 rejst af SF og VS fremsatte den socialdemokratiske ordfører, **Lasse Budtz**, et forslag til motiveret dagsorden, hvor Folketinget henstiller til regeringen.

»at fremtidige danske bevillinger til opstilling af mellemdistanceraketter over infrastrukturprogrammet indtil videre stilles i bero«.

Såfremt denne dagsorden ikke ville blive vedtaget, ville Socialdemokratiet stemme for en langt mere vidtgående stillet af SF og VS, hvorfor regeringspartierne undlod at stemme. Forinden havde **statsministeren** blandt andet konkluderet:

»Når jeg skal drage summen af disse socialdemokratiske indlæg i debatten, kan jeg kun komme til det resultat, at tre ting står fast: Socialdemokratiet tilslutter sig fortsat NATO, Socialdemokratiet bemyndiger regeringen til indtil videre at indbetale 26 mill. kr. til det pågældende projekt og endelig, NATOs dobbeltbeslutning fra december 1979 står fast.«

Redaktør **Preben Bengtsson**, Metal, skriver som »menigt medlem af Socialdemokratiet« den 4. december i Aktuelt:

»Men vort parti skal vide, ... at vi stadig er mange socialdemokrater, som ikke ser, at tiden er inde til en svækkelse af NATO. Vort syn på sikkerhedspolitikken er fortsat præget af den aldrig standsende kommunistiske ekspansion, som alene lader sig drive af, hvad de kommunistiske teorier siger og af Sovjetunionens magtinteresser ... Der er grund til bekymring, hvis nogle af vort partis ledere har glemt forhistorien, eller hvis de af små taktiske indenrigspolitiske grunde lukker øjnene for, hvad der stadig sker omkring os.«

Som konsekvens af, hvad han selv betegnede som Socialdemokratiets ændrede forsvars- og udenrigspolitiske kurs, meddelte det socialdemokratiske folketingsmedlem, **Robert Pedersen**, i januar, at han ønskede at udtræde af 11-mandsudvalget, og senere udtrådte Robert Pedersen også af Folketingets forsvarsudvalg. Under folketingsdebatten den 26. maj (se nedenfor)

undlod Robert Pedersen at stemme for den af Socialdemokratiet fremsatte dagsorden.

Den 8. februar drøftede Folketinget endnu en gang NATOs dobbeltbeslutning og Geneve-forhandlingerne. Da Socialdemokratiet imidlertid fremsatte en dagsorden, der klart lå inden for rammerne af den hidtidige udenrigspolitik, gav denne debat ikke anledning til megen dramatik.

Dagsordenen lød:

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til
at præge den vestlige holdning under INF-forhandlingerne i Geneve, så den foreslåede nulløsning udbygges med et realistisk alternativ til det seneste sovjetiske tilbud,
at arbejde for en løsning, der indebærer sådanne reduktioner af SS-20 raketterne, at de vestlige mellemdistanceraketter ikke opstilles, og
at støtte realistiske bestræbelser for etablering af atomvåbenfrie zoner, der omfatter begge sider af den skillelinie, der deler Europa,
går Tinget over til næste punkt på dagsordenen«.

Under den årlige forespørgsel vedrørende den udenrigspolitiske situation, som Folketinget havde den 26. maj 1983 fremsatte **Lasse Budtz** som socialdemokratisk ordfører en dagsorden med følgende ordlyd:

»Idet Folketinget henviser til sin dagsorden af 8. februar 1983 bl.a. om, at INF-forhandlingerne i Geneve føres frem til et resultat, som gør NATOs opstilling af nye mellemdistancevåben overflødig, og

idet Folketinget tilkendegiver sin støtte til forhandlinger om gensidig fastfrysning og nedbygning på globalt plan af alle typer kernevåben og deres fremførselsmidler, pålægges regeringen ved kommende NATO-møder at fremføre følgende:

1. Vesten bør være indstillet på om nødvendigt at forlænge forhandlingsperioden vedrørende INF med fastsættelse af en ny tidsfrist.
2. Mens der forhandles, må ingen opstilling eller forberedelse til opstilling finde sted, således at de nuværende mellemdistanceraketter fastfryses.
3. De franske og britiske kernevåben må tælles med, og INF- og START-forhandlingerne bør sammenkobles, hvorfor en fastfrysning også af de strategiske kernevåben bør gennemføres.
4. Det første mål må være sådanne reduktioner af de sovjetiske SS-20 raketter, at en opstilling af de vestlige raketter undgås.

Tinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Dagsordenen foranledige **udenrigsministeren** til at stille den socialdemokratiske ordfører følgende spørgsmål:

»Er dagsordensforslaget efter Socialdemokratiets opfattelse i overensstemmelse med NATOs dobbeltbeslutning fra 1979, som hidtil har været støttet af et flertal i Folketinget?«

Da Lasse Bundtz på sit partis vegne **svarede bekræftende herpå**, undlod regeringen at drage parlamentariske konsekvenser af, at dagsordenen blev støttet af S (+ Robert Pedersen), SF, VS og R.

En **Observaundersøgelse** foretaget umiddelbart efter den første store »raket-debat« den 7. december 1982 og offentliggjort i **Jyllands-Posten** den 16. december viste, at 51 pct. af de adspurgte mente, at Danmark skulle stå ved NATO-aftalen, 29 pct. var enige med Socialdemokratiet i, at vi skulle bryde den, og 20 pct. havde ikke taget stilling.

Den 12. juni 1983 offentliggjorde **Berlingske Søndag** en **Gallup-undersøgelse**, der viste den største tilslutning til NATO siden Atlantpagtens stiftelse i 1949. 69 pct. svarede ja til dansk medlemskab af NATO, medens 15 pct. svarede nej.

I en **Gallup-undersøgelse** i **Berlingske Tidende** den 4. juli 1983 stilles om NATOs opstilling af mellemdistanceraketter spørgsmålet: »Uanset om styrkeforholdet ændres eller ej, mener De så, man skal installere de forbedrede atomraketter, eller mener De, man ikke skal gøre det?« Her svarede 24 pct. ja, 58 pct. nej og 18 pct. ved ikke.

e. Bistandspolitikken

Allerede i åbningstalen bebudede statsministeren, at regeringen var indstillet på, at bidraget til udviklingslandene fortsat skulle stige, således at den nuværende bistand på 0,73 pct. af BNP i 1984 øges til 0,74 pct. Statsministeren benyttede lejligheden til at fremhæve, at Danmark er blandt de få lande, der har opfyldt FNs målsætning om 0,70 pct.

Den 18. februar 1983 gav **udenrigsministeren** Folketinget en bistandspolitisk redegørelse, som fik bred tilslutning fra Folketingets partier. Redegørelsen markerede en fortsættelse af den hidtidige bistandspolitiske linie, men påpegede især

- at Danmark i stigende grad skal følge og påvirke EFs bistandsindsats
- at den hidtidige danske statslånebistand til de allerfattigste lande erstattes af gavebistand bundet til danske leverancer
- at statslånegrænsen hæves fra 550 \$ BNP pr. indbygger til 1230 \$ svarende til ¾ af Verdensbankens grænse
- at den meget stærke sociale indsats i nogen grad bør afløses af mere produktionsorienterede aktiviteter for derved at forøge udviklingslandenes indtægtgrundlag

- at bistandsadministrationen styrkes
- at oplysningsvirksomheden udbygges.

Under debatten sagde den konservative ordfører, **Bo Kristensen**, bl.a.:

»Skal vi i krisetider forsvare en forøgelse af bistandsbudgetterne, må der udover tale om vore humanistiske og kristne forpligtelser også kunne fremvises mere håndfaste argumenter i form af f.eks. eksportordrer og dermed beskæftigelse til danske virksomheder. Vi mener, det er urealistisk at se bort fra dette faktum.«

Debatten mandede ud i en socialdemokratisk dagsorden, hvis hovedsigte var at sikre en fortsættelse af de hidtidige bistandspolitiske principper. Dog blev regeringen opfordret til at sænke statslånegrænsen fra de foreslåede $\frac{3}{4}$ af Verdensbankens grænse til $\frac{2}{3}$, jf. ovenstående. Dagsordenen vedtoges med regeringspartierne og Socialdemokratiets stemmer.

f. Genscher-Colomboplanen

På EF-topmødet i juni 1983 underskrev medlemslandene en »højtidelig erklæring om europæisk union«, kendt som Genscher-Colomboplanen. Danmark tog forbehold over for syv punkter. Heriblandt over for ønsket om at styrke og udvide det europæiske samarbejde om udenrigspolitikken, ønsket om harmonisering af landenes sociallovgivninger samt over for ønsket om at forsøge at udbygge det juridiske samarbejde landene imellem.

Det konservative Folkepartis holdning til spørgsmålet om en europæisk union redegjorde **Ole Bernt Henriksen** for under en forespørgselsdebat den 18. november 1982. Hans konklusion var:

»Det er vel en fælles dansk holdning, at vi tror nok mere på det venskab og det samarbejde, der får lov til at udvikle sig stille langs ad vejen – man bliver enige om nogle ting ... i stedet for at oprette samarbejdsinstitutioner, der ikke er så forfærdelig meget at fylde i, når det kommer til stykket.«

og videre:

»Fremfor at oprette nye institutioner skal vi værne om dem, vi har, og få dem til at fungere, men også med et åbent øje for, at det en dag kan blive nødvendigt at udvide samarbejdet. Den dag, hvor den nødvendighed er der, må vi jo tale om det.«

g. Markedsudvalgets beføjelser

Der har i de seneste år været en del problemer omkring markedsudvalgets rolle med hensyn til afgivelse af mandat til ministre. Med henblik på fremover at undgå misforståelser er et underudvalg under markedsudvalget nået til enighed omkring en skærpelse af den hidtidige fremgangsmåde. De nye regler har til

27

formål at sikre en bedre ajourføring fra minister til udvalg. Forhandlingsoplæg skal i højere grad drøftes i udvalget, og der tages stenografisk referat af ministrenes mundtlige præcisering af forhandlingsmandatet. Endelig skal markedsudvalget kontrollere ministrenes referater fra rådsmøderne.

Folketinget har tilsluttet sig denne nyordning.

4. Arbejdsmarkedet

a. Pris- og lønudviklingen

Et af de afgørende elementer i regeringens bestræbelser på at få vendt den økonomiske udvikling og forbedre danske virksomheders konkurrenceevne er indkomspolitikken. Udover den generelle lønramme på fire pct. som statsminister **Poul Schlüter** i sin åbningstale i Folketinget den 5. oktober 1982 anbefalede for indeværende overenskomstperiode, fremlagde arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** en omfattende »lovpakke« om begrænsning af pris- og lønudviklingen. 16. oktober vedtog Folketinget en stor del af disse lovforslag, hvis mål er at imødegå den konkurrenceforringelse, danske virksomheder har lidt under som følge af, at pris- og lønudviklingen herhjemme længe har ligget flere pct. over udviklingen hos vore vigtigste samhandelspartnere. Lovpakken indeholdt flg.:

1. Lønstop fra 5. oktober 1982 til 1. marts 1983.
 2. Ophævelse af taktreguleringer frem til 1. marts 1983 med mulighed for forlængelse.
 3. Dyrtidsreguleringen af lønindkomster ophæves frem til den nuværende overenskomstperiodes udløb (1. april 1985).
 4. Udbytter, tantiemer og vederlag begrænses frem til 1. januar 1985.
 5. Avancestop frem til 1. marts 1983.
- (Se i øvrigt afsnittet om Økonomi/Indkomspolitik).

b. Regulering af dagpenge og efterløn

Som en opfølgning af den indkomstpolitiske ramme og begrænsningerne på pris- og lønudviklingen, fremsatte arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** 5. oktober en række lovforslag om nedsættelse af arbejdsløshedsdagpenge- og efterlønssatserne. Det var regeringens mål gradvist at nedsætte dagpengesatserne fra en dækningsgrad på 90 til 80 pct. Dette måtte regeringen imidlertid opgive, men 16. oktober vedtog Folketinget en række ændringer i arbejdsløshedsforsikringsloven, så regeringens inflationsdæmpende og budgetforbedrende politik i vidt omfang også omfatter efterlønns- og dagpengeudbetalingerne. Dagpengesatsen og efterlønnen er fastfrosset på 1982-niveau, således

29

at der ikke som hidtil sker dyrtidsregulering af disse udbetalinger, frem til 1. januar 1985. Et væsentligt led i regeringens budgetforbedrende politik på dette område er større arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag til arbejdsløshedsforsikringen, sådan at ordningen i højere grad kommer til at virke netop efter forsikringsprincippet.

Det årlige lønmodtagerbidrag blev hævet til seks gange dagpengeydelsens størrelse mod tidligere 3,75 gange dagpengesatsen. For A-kassemedlemmer betyder det, at betalingen er sat op fra 1250 kr. til knap 2000 kr. årligt. Arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen er hævet fra 3,25 gange dagpengesatsen til 12 gange satsen, hvilket giver et øget bidrag fra tidligere 1100 kr. til 3500 kr. om året.

Da det er regeringens opfattelse, at der ved delvis ledighed ikke er det samme behov for dagpenge som ved fuld ledighed, er reglerne for dagpengeudbetalinger ved vejrligsledighed og ved delvis ledighed ændret. De nye vejrligsregler betyder, at der udbetales vejrligsdagpenge efter tre dages ledighed mod tidligere fire timers ledighed. Vejrligsledige kan sjældent anvises andet arbejde, og må derfor selv bære en del af det økonomiske tab, da de ikke kan siges at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Reglerne betyder et maksimalt indtægtstab på 400 kr. ugentlig. Et flertal uden om regeringen vedtog imidlertid den 3. juni 1983 at **ophæve de nye vejrligsregler.**

For de delvist beskæftigede er reglerne ændret, så der ved delvis ledighed i en uge ydes samme bidrag som til nyuddannede (dimenttendsats). Tidligere blev ved delvis ledighed udbetalt dagpenge efter samme regler som ved fuld ledighed. Visse faggrupper er undtaget dagpengenedsættelsen ved delvis ledighed. Det er midlertidige medhjælpere inden for undervisning, dag- og døgninstitutioner, klubvirksomhed, søfart, butik, pleje- og sundhedsområdet, skuespiller-, artist- og musikerområdet, ansatte, der skal løse enkeltopgaver inden for hotel- og restaurationsbranchen og ledige, der er pålagt andre ekstraordinære opgaver, f.eks. snerydning. Endelig gælder dispensationen undervisere, som af normerings- og arbejdsmæssige grunde ikke kan opnå fuld beskæftigelse. Har de ovennævnte beskæftigelse femten timer ugentlig eller derunder, modtager de for den resterende periode fuld dagpengesats.

Endelig betyder regeringens ændrede forslag for dagpengeretten, at et A-kassemedlem skal være ledig mindst ti timer i en uge for at få dagpenge mod tidligere otte timer. Regeringens besparelser på dagpenge- og efterlønskontoen giver en besparelse for statskassen på ca. 4,7 mia. kr. i 1983 og 6,7 mia. kr. i 1984.

c. Havnearbejderstrejken

I protest mod de ændrede regler om supplerende dagpenge nedlagde de SID-organiserede havnearbejdere landet over arbejdet fra 6. december 1982 til 15. februar 1983. Den overenskomststridige arbejdsnedlæggelse blandt løsarbejderne truede alvorligt landbrugets milliard-eksport og førte flere gange til voldsepisoder og sammenstød mellem politi og strejkende. På trods af, at arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** gav havnearbejderne dispensation fra dagpengereglerne frem til 6. marts (loven trådte

i kraft 1. januar) nægtede de strejkende at genoptage arbejdet. Over for havnearbejdernes krav stod regeringen fast besluttet på ikke at give efter.

»Jeg finder, at regeringen med den midlertidige dispensation frem til 6. marts har strakt sig så langt, som det er muligt i betragtning af, at havnearbejderne har påført store dele af samfundet betydelige tab«, sagde arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** i et svar til Folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

Strejken førte til adskillige bombetrusler imod lagerbygninger på havnene, i Kolding blev der skudt med riffel imod en kranfører og i Esbjerg blev to havnearbejdere dømt for ildspåsættelse af en lagerbygning, hvor skaderne beløb sig til flere mill. kr.

Da strejken sluttede midt i februar enedes repræsentanter for havnearbejderne og havnenes arbejdsgivere om at finde en ny struktur for det fremtidige laste- og lossearbejde i havnene. Den ny struktur skal give løsarbejderne et fastere tilknytningsforhold til arbejdsgiverne. Undersøgelser viste, at havnearbejderne havde 23,5 timers arbejde ugentligt i gennemsnit.

d. Arbejdsmiljø

Arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** gav 5. maj 1983 Folketinget en redegørelse om arbejdsmiljøproblemer, hvor ministeren bl.a. kom ind på de mange komplicerede forskrifter, som er udsendt på arbejdsmiljøområdet. Som på mange andre områder er det regeringens politik, at der på arbejdsmiljøområdet i højere grad end tidligere må tages hensyn til de samfundsøkonomiske konsekvenser af nye regler og love. Regeringens mål på arbejdsmiljøområdet er ikke en opbremsning, men en fornuftig afbalanceret udvikling i arbejdet med at skabe sikre og sunde arbejdspladser.

I sin redegørelse sagde **arbejdsministeren** bl.a.:

»I årene efter arbejdsmiljølovens ikrafttræden (1977 red.) har man på nogle virksomheder, ikke mindst offentlige, set en tendens til opbygning af en overdimensioneret og bureaukratisk sikkerhedsorganisation. Der ydes derfor nu grundig vejledning om, hvad der er tilstrækkeligt, for at reglerne er opfyldt med hensyn til antallet af sikkerhedsudvalg m.m. og regeringen har intensiveret arbejdet med en yderligere forenkling af dette område.«

Hidtil har regelsaneringen betydet, at ca. 30 bekendtgørelser er ophævet. Det er regeringens mål, at regelsaneringen skal fortsætte – også på arbejdsmiljøområdet. Bl.a. overvejer arbejdsministeren at gennemføre en lovrevision af hviletidsbestemmelserne i den offentlige sektor. Bestemmelserne har efter regerin-

gens opfattelse haft uhensigtsmæssige konsekvenser især i døgninstitutioner.

Nogle af de omfattende og udgiftskrævende nyskabelser på arbejdsmiljøområdet er midlertidigt udskudt, for at regeringen kan sikre initiativerne en prioritering, der er i overensstemmelse med de økonomiske muligheder og forskningen på arbejdsmiljøområdet. Det gælder således de foreslåede støjbekendtgørelser, bekendtgørelser om arbejdsstedets indretning, kloakbekendtgørelsen og elevatorkendtgørelsen. Desuden har arbejdsministeren stillet et forslag om udbygning af den obligatoriske bedriftssundhedstjeneste i bero, indtil der foreligger en ventet rapport fra Socialforskningsinstituttet.

e. Lavindkomstkommissionen

Arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** gav 21. april 1983 Folketinget en redegørelse om den meget omfattende betænkning fra Lavindkomstkommissionen, som efter fem års arbejde blev afgivet 27. maj 1982. I sin redegørelse lagde arbejdsministeren vægt på betydningen af den sociale rapportering, Lavindkomstkommissionen har udført, med henblik på at klarlægge indkomstforhold i Danmark. I betænkningen angiver kommissionen en lang række sociale og økonomiske skævheder. Regeringen tilslutter sig kommissionens opfattelse af, at der bør tillægges fordelingspolitikken stor opmærksomhed, ligesom arbejdsministeren tiltrådte kommissionens anbefaling af, at en række erhvervsuddannelser udbygges i takt med udviklingen i erhvervsstrukturen for på længere sigt at nedbringe arbejdsløsheden. I sin redegørelse lagde ministeren hovedvægten på regeringens bestræbelser på at skabe varige arbejdspladser. **Grethe Fenger Møller** sagde bl.a.:

»Hovedsigtet med regeringens politik er netop at skabe nye muligheder for investeringer, produktion og beskæftigelse og dermed gøre det muligt at øge realindkomsten på et realistisk grundlag.

Disse mål skal nås ved at bekæmpe inflationen og styrke konkurrenceevnen gennem en langsommere udvikling i lønomkostningerne og en nedbringelse af det offentlige underskud.

Den økonomiske politik vil således bidrage til en løsning af lavindkomstproblemerne gennem en generel bedring af levestandarden.

Arbejdsministeren tog afstand fra kommissionens anbefaling af øget offentlig ansættelse som et middel i en lavindkomststrategi.

f. Forenklet arbejdsløshedsforsikring og efterløn

28. april 1983 vedtog Folketinget en række ændringer i administrationen af dagpenge, efterløn og arbejdsanvisning. Ændringerne er en opfølgning af Administrationsdepartementets meget kritiske rapport om administrationen af arbejdsløshedsdagpengene.

På forslag fra arbejdsminister **Grethe Fenger Møller** vedtog Folketinget, at A-kasserne skal underrette medlemmer, som er kommet i restance med deres medlemsbidrag, inden de mister deres medlemskab. På den måde har medlemmer mulighed for selv at rette fejlen og undgå eksklusion.

Arbejdsformidlingen skal ikke længere indberette arbejdsanvisninger, som ikke har givet resultat, til Arbejdsdirektoratet. Tidligere betød disse indberetninger en voldsom arbejdsbyrde for arbejdsformidlingen.

Efterlønsmodtagere har på årsbasis ret til 200 timers lønnet beskæftigelse. Inden lovændringen skulle efterlønsmodtagere hver måned indberette udført arbejde til Arbejdsdirektoratet. Dette er nu ændret, så efterlønsmodtagere kun skal indsende disse oplysninger til direktoratet en gang årligt. Herved mindskes antallet af oplysningsblanketter med omkring 700.000 årligt.

5. Retsforhold

a. Udvidet varetægtsfængsling

Den 16. marts afsagde højesteret en kendelse, der fastslog, at den nuværende retshåndhævelses-bestemmelse i retsplejeloven ikke giver hjemmel for fængsling, hvor der er tale om vold mod offentlig myndighed (politiet).

Foranlediget heraf anmodede justitsministeriet den 22. marts justitsministeriets strafferetsplejeudvalg (af 1968) om en udtalelse om, hvorledes regler om en udvidet adgang til varetægtsfængsling i visse voldssager kunne udformes. Resultatet heraf forelå den 28. april d.å. i form af betænkning nr. 978 af 1983 om varetægtsfængsling i voldssager.

Betænkningen indeholder lovudkast om en kortvarig adgang til **uskadeliggørelsesarrest** (fængsling med formål at forhindre nye lovovertrædelser). Denne gælder navnlig for sager om vold mod sagesløse i forbindelse med grov forstyrrelse af ro og orden.

Derudover foreslås en adgang til udvidet **retshåndhævelsesarrest** (fængsling af hensyn til den almindelige retsfølelse). Denne skal navnlig omfatte sager om vold af særlig grov karakter, d.v.s. overfald på myndighedsrepræsentanter eller andre, hvis der er tale om særlig farlig vold eller vold mod sagesløse – og hvor retssikkerheden kræver, at den sigtede ikke er på fri fod.

Et flertal (5) af strafferetsplejeudvalget kunne af principielle grunde ikke anbefale gennemførelse af udkastets udvidede retshåndhævelsesarrest, mens et mindretal (2) anbefalede udkastet i dets helhed.

Justitsminister **Erik Ninn-Hansen** fremsatte 19. maj d.å. på baggrund af denne betænkning forslag til lov om ændring af retsplejeloven, der både indeholdt forslaget om uskadeliggørelsesarrest og forslaget om udvidet retshåndhævelsesarrest. I denne forbindelse sagde justitsministeren bl.a., at det måtte stride mod befolkningens almindelige retsfølelse og opleves som

»uforståeligt, at gerningsmænd til kvalificerede voldsforbrydelser sættes på fri fod og kan fortsætte deres almindelige tilværelse, mens det sagesløse offer ved hospitalsophold eller på lignende måde, måske gennem længere tid, skal leve med virkningerne af det voldelige overfald.«

Under 1. behandlingen den 25. maj d.å. udtrykte Socialdemo-

kratiet stor sympati for flertallet i strafferetsplejeudvalget, der ikke kunne anbefale en udvidelse af muligheden for retshåndhævelsesarrest, idet **Jimmy Stahr** bl.a. sagde, at det var en krænkelse af et af retsstatens vigtigste principper: Ingen straf uden dom.

Hagen Hagensen udtrykte som konservativ ordfører tilfredshed med forslagene, og anså dem for påkrævede, efter at højesteret i sin kendelse havde fastslået, at den nuværende retshåndhævelsesbestemmelse ikke gav hjemmel for fængsling i disse sager.

b. Strengere isolationsbestemmelser

Justitsministerens forslag indeholdt endvidere forslag til nye bestemmelser om isolation af varetægtsfængslede.

Der var dels tale om en skærpelse af betingelserne for anvendelse af isolation, så isolation kun skal kunne finde sted, hvis varetægtsfængslingens formål gør det nødvendigt (bl.a. for at hindre sigtede i at påvirke medskyldige eller andre).

Dels blev som noget nyt foreslået en regel om tidsbegrænsning af isolation, så denne ikke må vare over 3 måneder, med mindre sigtelsen angår en lovovertrædelse, som kan medføre fængsel i 6 år eller derover.

Endvidere slås det fast, at isolation ikke må anvendes, hvis man kan nøjes med mildere foranstaltninger, eller hvis isolationen vil stå i misforhold til sagens betydning og den straf, der kan ventes.

Forslagene er udarbejdet med baggrund i betænkning nr. 975 af 1983, afgivet af strafferetsplejeudvalget i marts 1983. Heri anbefalede flertallet af udvalget reglerne som de er foreslået, mens et mindretal (politiets og anklagemyndighedens repræsentanter) ønskede de gældende regler opretholdt.

Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet i 82-83 samlingen.

c. Udlændingeloven

14. december 1977 blev der under justitsministeriet nedsat et udvalg til at foretage en generel gennemgang af reglerne om udlændinges adgang til landet m.v., samt fremkomme med de ændringsforslag som gennemgangen gav anledning til, med specielt henblik på at give udlændinge en øget retsbeskyttelse.

I november 1979 afgav udvalget sin første delbetænkning (nr. 882/1979) med forslag til mere detaljerede administrative retningslinier for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser og afgørelse af udvisningssager.

Debatten om udlændingenes retsstilling blussede voldsomt op i efteråret

1982, da den unge filipinske pige **Luzviminda Cagara Hansens** sag blev behandlet af justitsministeren.

Den filipinske pige var ved domstolene idømt 4½ års fængsel for grov narko-kriminalitet, og tilsynet med udlændinge havde allerede i 1981 i overensstemmelse med fast praksis besluttet, at hun skulle udvises. Daværende justitsminister **Ole Espersen** fastholdt i sommeren 1982 denne beslutning, og justitsminister **Erik Ninn-Hansen** fandt ingen grund til at slække på mange års praksis om udvisning af udlændinge, der begår grov narko-kriminalitet, så ved en fornyet behandling af sagen opretholdt han udvisningsbeslutningen. (Trods det modsatte råd fra et flertal i retsudvalget og tidligere justitsminister **Ole Espersen**).

Socialdemokratiet truede med at rejse forespørgselsdebat i Folketinget, og dermed tvinge justitsministeren til at ændre afgørelsen. Hertil svarede **Ninn-Hansen**, at han ikke kunne fortsætte som justitsminister, hvis et folketingsflertal ville udtrykke mistillid til hans administration af lovgivningen eller fratage ham muligheden for at bekæmpe narkotikahandelen.

Justitsministeren foreslog, at Folketinget i forbindelse med behandlingen af den ny udlændingelov kunne tage stilling til, hvordan sådanne sager i fremtiden skulle behandles. I forslaget til den ny udlændingelov var nemlig bl.a. indeholdt et forslag om, at udvisningssager skulle afgøres ved domstolene i forbindelse med straffesagen mod vedkommende, med de ekstra retsgarantier dette giver, med forsvarer, lægdommermedvirken m.v.

I januar 1983 offentliggjorde justitsministeriets udvalg fra 1977 den endelige betænkning (nr. 968 af 1982) med udkast til en helt ny udlændingelov. Tre af udvalgets 10 medlemmer (herefter kaldet mindretallet) havde på flere afgørende punkter foreslået andre udkast end flertallet, idet de havde prioriteret de humanitære hensyn til den enkelte udlænding højt, og således havde udformet bestemmelserne, så de stillede udlændingene så gunstigt som muligt. Flertallet opretholdt i deres forslag i højere grad den beskyttelse, der de sidste år er udviklet praksis for.

Justitsministeren fremsatte den 20. januar d.å. flertallets forslag til ny udlændingelov.

Under 2. behandlingen 30. maj d.å. sagde den konservative ordfører **Hagen Hagensen** bl.a.:

»Vi ønsker fra Det konservative Folkepartis side retsklarhed for udlændinge og retssikkerhed, men ikke regler, der giver udlændinge absolut ret til efter en vis kort eller længere tid at blive her i landet uanset, hvad de har foretaget sig.«

Justitsministerens forslag til ny udlændingelov blev, med en del ændringer, der var inspireret af mindretallets indstilling, vedtaget ved 3. behandlingen den 3. juni d.å. af alle undtagen Fremskridtspartiet:

- Den ny lov fastholder indvandrerstoppet fra 1973, under hensyntagen til den økonomiske situation i Danmark og forholdene på arbejdsmarkedet.
- Loven giver udlændinge en trinmæssig bedre retsstilling, alt efter hvor længe de har opholdt sig her i landet. Således skal der f.eks. gentagen grov

kriminalitet, trussel mod statens sikkerhed eller en dom på mindst 6 års fængsel til, for at udvise en udlænding, der lovligt har opholdt sig her i mere end 7 år.

- En lang række humanitære hensyn, der skal tages i betragtning ved afgørelse af, om der skal ske udvisning, er nu udtrykkelig nævnt i loven. F.eks. skal der tages hensyn til udlændingens personlige forhold som alder og helbredstilstand, eventuelle personlige eller familiemæssige tilknytninger til herboende skal tages i betragtning, ligesom tilknytning til Danmark i øvrigt eller manglende tilknytning til hjemlandet kan være afgørende for, om udvisning skal ske.
- Den ny lov tillægger domstolene kompetence til at træffe afgørelse om udvisning p.g.a. kriminelle forhold, hvor den endelige kompetence før lå hos justitsministeren.
- Endvidere giver loven indvander- og flygtningefamilier ret til at få deres børn under 18 år og forældre over 60 år til Danmark, hvis de kan dokumentere, at de kan forsørge dem.
- Tilsynet med udlændinge (Fremmedpolitiet) erstattes af et særligt direktorat under justitsministeriet, idet justitsministeren nægtede at flytte det til indenrigsministeriet.
- Der bliver oprettet et flygtningenævn, hvis formand er dommer, hvor klager over direktoratets afgørelser i en række tilfælde kan indbringes.
- Indvandreradministrationen var af Socialdemokratiet foreslået overflyttet til indenrigsministeriet, men forblev efter justitsministerens ønske i justitsministeriet.

Den ny udlændingelov betyder således en forbedring i overskueligheden i lovgrundlaget og udlændingenes retssikkerhed, uden dog at tilstræbe at ændre afgørende på den praksis, der de senere år er blevet udviklet over for udlændinge. Justitsminister **Erik Ninn-Hansen** slår fast, at den konsekvente linie i narkosager vil blive fortsat, idet den virker præventivt på narko-handelen, og idet hensynet til udlændingen i givet fald må vige for hensynet til, at vore børn og unge ikke kommer i ulykke ved brug af narkotika.

d. Fondsregistrering

Den socialdemokratiske regering nedsatte, inden de overgav regeringsmagten, et udvalg under justitsministeriet med det formål at overveje behov og muligheder for en lovmæssig regulering af fonde, og i givet fald udarbejde forslag hertil i form af en betænkning.

Den 28. oktober 1982 fremsatte Socialdemokratiet et forslag til folketingsbeslutning, der opfordrede regeringen til at fremsætte lovforslag om beskatning af kapitalafkast i hidtil skattefri institutioner, fonde, pensions-, forsikrings- og opsparingsordninger.

Forslaget var ment som et alternativ til regeringens forslag om en midlertidig realrentebeskatning af pensionskasser m.m. - og blev ikke vedtaget.

Betænkning om fonde (nr. 970) kom 1. januar 1983. Fondsudvalget anbefalede heri såvel registrering som lovmæssig regulering af fondenes virksomhed.

Betænkningen indeholdt 2 konkrete lovforslag, idet man mente, det var nødvendigt at sondre mellem almindelige fonde og erhvervsdrivende fonde. Udvalget foreslår i disse lovudkast bestemmelser, der fastlægger rammerne for fondes virksomhed, herunder bestemmelser om kapital, ledelse, regnskabsaflægelse, revision, overskudsanvendelse og ændringer af fundats.

Socialdemokratiet fremsatte den 28. januar 1983 med baggrund i denne betænkning to lovforslag, nemlig et forslag til lov om fonde i almindelighed og et forslag til lov om erhvervsdrivende fonde. Forslagene er med et par enkelte undtagelser identiske med de af fondsudvalget foreslåede.

Ved førstebehandlingen den 4. marts 1983 af forslag til lov om fonde sagde justitsminister **Erik Ninn-Hansen** bl.a., at han i det store og hele kunne tilslutte sig udvalgets synspunkter, og dermed de forslag der var til behandling. Da det imidlertid var et stort, vanskeligt og lovgivningsmæssigt nyt område, der nu var taget hul på, var det vigtigt at få udtalelser om betænkningen om fonde fra de berørte myndigheder og organisationer, inden man gik videre.

Under førstebehandlingen af lov om erhvervsdrivende fonde sagde den konservative ordfører **Bernt Johan Collet** bl.a.:

»Inden der kan lovgives om selvejende institutioner, må der ske en forudgående registrering, og dernæst en gruppering, så vi kan bedømme konsekvenserne for bl.a. kunst, kultur, videnskab og humanitært arbejde ...«.

Derfor sluttede Collet med at foreslå, at der i første omgang finder en registrering sted, som så kan danne basis for det videre lovgivningsarbejde.

Samme dag som ovennævnte to love blev fremsat, fremsatte Socialdemokratiet, Det radikale Venstre, SF og VS et forslag til folketingsbeslutning, der pålagde regeringen, at udarbejde en lov om beskatning af fonde, med udgangspunkt i fondsudvalgets betænkning. Det blev vedtaget mod regeringens og Fremskridtspartiets stemmer den 3. maj 1983, og under forhandlingen sagde den konservative ordfører **Hagen Hagensen** bl.a.:

»Vi har i øjeblikket under gennemførelse en registrering af fonde, der skal give os noget mere kendskab til forholdene, end det udvalg, der har siddet, har kunnet have. Vi må afvente denne registrering, før vi går videre...«.

Inden ovennævnte beslutningsforslag den 3. maj blev vedtaget, havde regeringen den 13. april fremsat forslag til lov om registrering af fonde. Under fremsættelsen sagde justitsminister

38

Erik Ninn-Hansen bl.a., at loven skulle tjene til at forbedre vurderingsgrundlaget vedrørende behovet for en lovgivning om fonde.

Forslaget blev vedtaget den 26. maj 1983 og medfører en pligt til at anmelde alle større fonde (over 50.000 kr. i egenkapital) til et fondsregister under justitsministeriet, inden 1. oktober 1983.

e. Adoption

»Vil regeringen tilsikre en enklere og mere menneskelig administration af adoptionsansøgninger?«

Dette var en forespørgsel til justitsministeren den 25. januar 1983 stillet af konservative, Venstre, Fremskridtspartiet, Centrum-Demokraterne, radikale og Kristeligt Folkeparti.

Som begrundelse for denne forespørgsel sagde ordføreren, **Lis Møller** bl.a.:

»Inden man kan adoptere, skal ens egnethed som forældre vurderes og godkendes af det offentlige, og det, mener jeg, er nødvendigt og rigtigt, fordi det er barnet, det drejer sig om. Men vordende adoptivforældre skal ikke, som det ind imellem sker, behandles, som om det er en forbrydelse at ville adoptere et barn. Det er urimeligt, at de skal føle sig som trukket igennem et trediegradsforhør.«

Lis Møller nævnte en række konkrete eksempler, forskrifter og praktisk forekommende fremgangsmåder, der virker usmidige, urimelige og ofte nedværdigende.

– Adoptionsloven er der ikke noget i vejen med, sagde **Lis Møller**, men jeg mener, administrationen er for usmidig.

Endvidere påpegede **Lis Møller**, at adoptionsnævnet både laver reglerne for godkendelse og samtidig fungerer politisk uafhængigt som eneste ankeinstans, og foreslog derfor ministeren at fratage adoptionsnævnet beføjelsen som ankeinstans.

Justitsminister **Erik Ninn-Hansen** sagde hertil bl.a.:

»Jeg tror ikke, vi skal tilbage til forhold, hvor alle afgørelser kan ankes til justitsministeriet. Jeg tror højst, man skulle have noget i retning af, at hvis der forelå uenighed eller lignende, kunne det være tilfældet ...«

Justitsministeren har senere bebudet et lovforslag om lempeligere regler i adoptionssager.

f. Ændring af våbenloven

15. april 1983 fremsatte justitsminister **Erik Ninn-Hansen** forslag om ændring af våbenloven og lov om jagt og vildtforvaring.

Normalt kræves tilladelse fra politiet for at købe og anvende skydevåben.

Glatløbede haglggeværer har dog hidtil været undtaget herfra, idet de frit har kunnet erhverves og anvendes af enhver, der er fyldt 18 år, på trods af, at det er et yderst farligt våben, og at haglggeværer f.eks. i 70'erne blev anvendt ved over halvdelen af de dødsfald, hvori skydevåben var involveret.

Forslaget indebærer, at disse våben fremtidigt vil komme ind under våbenlovens bestemmelser, så der vil kræves tilladelse til erhvervelse og anvendelse af dem. Undtaget fra at indhente denne tilladelse er dog jægere med gyldigt jagttegn og sportsskytter, ligesom der etableres en overgangsordning for folk, der lovligt besidder et glatløbet haglggevær ved lovens ikrafttrædelse.

Under 1. behandlingen den 28. april d.å. udtalte mange partier sig positivt om forslaget hovedindhold: Øget offentlig kontrol med indkøb af våben, men der blev nævnt flere små justeringer, der skulle drøftes i den kommende udvalgsbehandling.

Loven blev ikke gennemført, men forventes genfremsat evt. i revideret form i folketingssamling 1983/84.

g. Opholdstilladelser for Sydslesvigere

Justitsminister **Erik Ninn-Hansen** har i marts 1983 forbedret mulighederne for dansksindede sydslesvigere for at få opholdstilladelser i Danmark. Konsulatet i Flensborg er nu bemyndiget til at udstede indrejsevisum til medlemmer af mindretallet, der p.g.a. forudgående ophold i Danmark, ikke frit kan indrejse i landet.

Normalt kan udlændinge ikke få opholdstilladelse for at studere deres lands sprog. Imidlertid vil dansksindede fra mindretallet godt kunne få opholdstilladelse selv om de vil studere tysk i Danmark.

Endelig sker der en udvidelse af muligheden for at få en opholdstilladelse forlænget i tilfælde, hvor det oprindelige grundlag for tilladelsen bortfalder.

h. Udvidelse af politistyrken

Regeringen har fået gennemført en udvidelse af politistyrken, så de nuværende ca. 9.000 betjente gradvist indtil udgangen af 1987 suppleres med i alt 750 mand.

Det er dels sket med baggrund i politiets stærkt voksende arbejdsmængde, men også for generelt at styrke den lokale politibetjening.

I et svar til den konservative Annelise Gotfredsen siger justitsminister **Erik Ninn-Hansen**:

»Det er min vurdering, at der med denne tilførsel af nye ressourcer til politiet vil blive skabt grundlag for en mere tilfredsstillende politibetjening. Justitsministeriet vil imidlertid i samarbejde med rigspolitichefen løbende følge udviklingen på området med henblik på eventuelle nyvurderinger af politiets ressourcebehov.«

6. Skattepolitik

a. Skattereform

I åbningstalen den 5. oktober 1982 sagde statsministeren, at regeringen ikke ønskede at gennemføre væsentlige ændringer i skattesystemet i indeværende folketingsamling. Man ønskede primært at forenkle skatteopgørelsen og de mest udviklede dele af skattesystemet, således bl.a. afskrivningsreglerne.

Socialdemokratiet fremsatte den 26. oktober 1982 sit forslag om en ny skattereform. I korthed går forslaget ud på at begrænse fradragene (heriblandt rentefradragsretten) på selvangivelsen til fordel for en forlængelse af proportionalstrækket. Indkomster op til 160-175.000 skal beskattes med en fast procentsats, mens indkomster herover skal pålægges en særskat på 25 pct. Tillægsskatten opgøres ikke alene ud fra arbejdsindkomsten, idet der pålægges et beløb svarende til fem procent af den skattepligtige formue. Rentefradraget begrænses ved at omlægge det til et fradrag med samme værdi uanset indtægts størrelse. Det almindelige rentefradrag sættes dermed ud af kraft ved opgørelse af den tillægsskattepligtige indkomst.

En sådan skattereform er uacceptabel, da den diskriminerer visse befolkningsgrupper. Gennemføres forslaget vil det især ramme husejere, som enten har bygget eller købt hus i tillid til, at rentefradragsretten bevares. Endvidere vil de befolkningsgrupper, hvis indtægt overstiger proportionalstrækket få en klar forøgelse af beskatningen. Regeringen ønsker også en forlængelse af proportionalstrækket, men uden en særskat og begrænsning af rentefradragsretten.

b. Skattetrykket

På kort sigt er det regeringens overordnede mål ikke at hæve skattetrykket, hverken via de indirekte skatter såsom en forhøjelse af de traditionelle afgifter, eller gennem en øget direkte indkomstbeskatning. Ved fremsættelsen af udskrivningsloven for 1983 foreslog regeringen derfor en uændret udskrivningsprocent på 90. Det blev vedtaget samtidig med, at personfradraget blev forhøjet fra kr. 17.400 til kr. 20.000, dog kr. 18.700 ved beregning af indkomstskatter til kommuner og amtskommuner og af de kirkelige afgifter. Disse ændringer betyder, at skattetrykket ikke vil være højere i 1983 end i 1982. Også beløbsgrænsen for formuebeskatning blev forhøjet i overensstemmelse hermed. Imod regeringens stemmer blev det imidlertid vedtaget at forhøje skatteloftet fra 70 til 73 pct.

Samtidig med disse ændringer blev det fastslået i bemærkningerne til lovforslaget, at såfremt overenskomstforhandlingerne resulterede i den ønskede afdæmpede lønudvikling inden for rammen på 4 pct., så ville regeringen foreslå skattelettelse på i alt ca. 2,35 mia. kr. Lovforslaget blev fremsat umiddelbart efter overenskomstforhandlingerne var afsluttet. Regeringen foreslog, at skattelettelsen blev udmøntet i en kontant, direkte udbetaling ved postgiroanvisning. Beløbet på 600 kr. skulle udbetales til alle personer, som den 1. marts 1983 var fyldt 18 år.

Forslaget blev senere opgivet i forbindelse med forliget om bloktilskuddene. Se afsnit 2 h.

På langt sigt ønsker regeringen at sænke skattetrykket. Men inden dette kan lade sig gøre må der først skabes balance i statens finanser, d.v.s., at de store underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet skal fjernes. Da disse gennem de seneste år har været stærkt stigende, bl.a. som følge af en renters-rente effekt, må det erkendes, at de vil gå en del år inden de økonomiske tilstande tillader en lettelse i skattetrykket. Der er dog udsigt til at 1984 vil være året, hvor der for første gang i næsten et årti vil være et fald i statens underskud. Det sidste er en direkte følge af regeringens sparebestrebelse.

c. Pensionsafgift og realrentebeskatning

I »Firkløver-regeringens program for genopretning af dansk økonomi« indgik et forslag om, at livsforsikringsselskaber, pensionskasser og pensionsfonde m.v. i 1983 og 1984 skulle betale en afgift på 2,5 pct. af deres formue. Afgiften havde til formål at forbedre statsfinanserne med 4 mia. kr. i 1983 og 6 mia. kr. i 1984. Et vigtigt element i forslaget var, at aktuelle løbende pensioner ville blive friholdt for afgiften, da opsparingen for disse var sket under et væsentligt lavere renteniveau.

Regeringen kunne imidlertid ikke finde flertal for den midlertidige formueafgift. Da der samtidig var en realistisk mulighed for, at Socialdemokratiet kunne finde et flertal uden om regeringen for en varig og betydelig hårdere renteafgift, indgik regeringen forlig med Socialdemokratiet om en rentebeskatning fra og med 1984.

Regeringen opnåede ved forliget en række fordele:

- 1) Realrenteafgiften skal kun gælde afkastet af ny- og genplaceringer af pensionsmidler, der har fundet sted efter 1. januar 1983.
- 2) Der skal være mulighed for et pensionsafkast på inflationsdækning plus 3½ pct. (= en realrente på 3½ pct.) efter beskatning.
- 3) Aktieindkomster, indtægter fra fast ejendom, indeksobligationer og andelsbeviser fritages fra afgiften. Ligeledes vil løbende pensioner og bestående garanterede kontrakter (livrenter m.v.) ikke blive berørt.
- 4) Der er skabt sikkerhed og ro om den fremtidige pensionsopsparing, idet forligspartierne har lovet hinanden ikke at medvirke til nogen yderligere afgifts-eller skattelovgivning vedrørende den pensionsopsparing, der er sket inden 1. januar 1984.
- 5) Regeringens formueafgift gennemføres for en et-årig periode.

Såvel formueafgiften som renteafgiften har en række ubehagelige virkninger, som Det konservative Folkeparti er modstander af. Regeringen var imidlertid i den situation, at den for at gennemføre sin økonomiske politik ikke kunne undvære de store beløb, som denne beskatning giver i 1983 og 1984. Formueafgiften for 1983 og realrenteafgiften, der falder bort, når realrenten er under 3½ pct., var den mulighed, regeringen havde for at gennemføre sin politik. Denne politik vil medføre en kraftig nedsættelse af inflationen og dermed stille pensionisterne betydeligt bedre. Den vil give både pensionister og andre højere realindkomst, end de ellers ville have fået. Virkningerne af formue- og renteafgiften skal således ses i sammenhæng med den generelle afdæmpning af inflationsudviklingen, som alt andet lige forøger pensionernes købekraft.

d. Forenkling og retssikkerhed

På skatteområdet er der endvidere vedtaget en række love, som primært har taget sigte på dels at forenkle gældende lov, dels at skabe en større retssikkerhed på skatteområdet.

Afskrivningsloven er ændret således, at beløbsgrænsen for anskaffelsessummen for småaktiver, der kan fradrages fuldt ud i anskaffelsesåret nu er 3.500 kr. mod 1.800 kr. før lovens vedtagelse. Oprindeligt ønskede regeringen beløbet sat op til 5.000 kr., hvilket der ikke kunne skabes flertal for. I stedet pristalsreguleres beløbet fremover. Endvidere er afskrivningsloven blevet forenklet ved ophævelse af afskrivningsbegrænsningen for dyre biler og den tilsvarende begrænsning for blandede driftsmidler.

Skatte- og afgiftsministeren **Isi Foighel** fremsatte i foråret 1983 lovforslag om, at der gives generel fradragsret for udgifter til advokat- og revisorbistand i skattesager. Forslaget er motiveret ud fra et retssikkerhedshensyn, idet den manglende fradragsret kan forårsage en tilbageholdenhed med at rejse begrundede sager og endda medføre reelt tab ved at føre en skattesag, selv om den vindes.

Forslaget blev imidlertid forkastet imod regeringens stemmer.

Ligeledes for at fremme retssikkerheden er der på regeringens foranledning vedtaget en lov, der betyder, at der nu skal ydes rentegodtgørelse til de afgiftspligtige, som har fået medhold i en klage over afgiftsberegningen. Det samme gør sig gældende, hvad angår tilbagebetaling af for meget betalt arve- og gaveafgift. Rentegodtgørelsen er indkomsskattefri, og renten er fastsat til 1 pct. pr. påbegyndt måned.

e. Skat og erhvervsliv

Skattepolitikken er også anvendt til at forbedre vilkårene for dansk erhvervsliv. Således er det vedtaget, at en personligt ejet virksomhed kan omdannes til aktie- eller anpartsselskab uden, at omdannelsen udløser beskatning af den tidligere ejer. Det

eneste, der i realiteten sker ved en omdannelse af nævnte art, er, at virksomheden skifter retlig form og, at den tidligere ejer i stedet for at drive virksomheden som personligt ejet nu driver den i selskabsform («køber» og «sælger» er én og samme person). Endvidere er loven et led i regeringens bestræbelser på at lette generationsskifteproblemet. Når en virksomhed drives i selskabsform, er det alt andet lige lettere at overdrage den til næste generation, uden at virksomhedens drift i alt for høj grad berøres af generationsskiftet. I forlængelse af denne lovændring er reglerne for beskattningen af hovedaktionærers afståelse af aktier blevet forenklet og lempet.

Tages skattepolitikken som helhed kan det siges, at det er lykkedes skatteminister **Isi Foighel** at tilføre erhvervslivet skattelemper på en halv milliard kroner om året. Det er seks nye skattelove, som tilsammen letter skattetrykket, og skatteminister Isi Foighel bebuder, at der i folketingssamlingen 1983/84 vil komme nye udspil, som yderligere vil forbedre det danske erhvervsliv.

De seks nye love med skattelempe er:

- om indkomstbeskatning af selskaber, som letter med 30 mill. kr.
- om forhøjelse af beløbsgrænsen for afskrivning af småaktiver, som letter med 300 mill. kr.
- om skattefri virksomhedsomdannelse, som letter med 20 mill. kr.
- om skattefrihed for lejeindtægter, som letter med 25 mill. kr.
- om standardfradrag for danske sømænd på udenlandske skibe, som letter med 25 mill. kr.

7. Boliger

Ved regeringens tiltræden i september 1982 overtog den en dybtgående krise på bygge- og boligmarkedet. Beskæftigelsen i bygge- og anlægsvirksomhederne var således faldet med 46.000 personer fra 1979 til 1982. Men det er desværre kun den halve sandhed. Da aktiviteterne i byggesektoren har stor afsmitnings-effekt på det resterende erhvervsliv, bl.a. gennem påvirkning af leverandører og aftagervirksomhederne, skal der til nedgangen i beskæftigelsen på 46.000 lægges 31.000 personer, der blev ledige som konsekvens af krisen inden for byggesektoren.

a. Det støttede byggeri

På denne baggrund valgte regeringen ikke at skære ned på de samlede kvoter for støttet byggeri.

Som led i forliget på boligområdet i december 1982 mellem regeringen, Fremskridtspartiet og Det radikale Venstre ændredes derimod kvotefordelingen for det støttede byggeri. Således blev kvoten for private andelsboliger og lette kollektivboliger sat op med henholdsvis 2.000 og 300 boliger for så vidt angår 1983. Samtidig blev antallet af almennyttige boliger reduceret fra 12.000 til 9.700. Denne omlægning af kvoter inden for et totalt set uændret støttet boligbyggeri skal naturligvis også ses i forbindelse med begrænsningen af statens udgifter. Endvidere ønskede regeringen at øge udbuddet af egentlige ældreboliger, hvilket længe har været tiltrængt. For 1984 ønsker regeringen at fortsætte omlægningen fra almennyttigt boligbyggeri til andelsboliger. Boligminister **Niels Bollmann** fremsatte derfor den 1. juni et lovforslag ifølge hvilket, der skal bygges 700 flere andelsboliger i 1984 og et tilsvarende mindre antal almennyttige boliger. Lovforslaget forventes færdigbehandlet i efteråret 1983.

b. Lempelse af finansieringsreglerne

For at stimulere aktiviteten inden for bl.a. byerhvervsejendomme samt fritidshuse har regeringen fået vedtaget en forhøjelse af lånegrænserne for realkreditinstitutternes ejerskiftelån på disse områder. Lempelserne vil lette omsætningen af industri-, håndværks- og fritidsejendomme, og man vil dermed opnå en bedre samfundsøkonomisk anvendelse af den eksisterende kapital.

b. Reparation og vedligeholdelse

Regeringen måtte som led i det boligpolitiske forlig i december 1982 opgive at få gennemført et forslag om fradrag i skatten for udgifter til vedligeholdelse og forbedring af boliger. Til gengæld blev den gældende tilskudsordning til de energifremmende foranstaltninger på boligområdet forlænget. Det indebar, at ejerboliger frem til september 1983, kunne opnå tilskud på 20 pct. (30 pct. for lejerboliger) af udgifterne til energibesparende foranstaltninger, dog maksimalt 7.000 kr.

For yderligere at stimulere aktiviteten på vedligeholdelsesområdet er det vedtaget, at lejere i ældre almennyttige boliger skal bidrage med ekstra 5 kr. pr. kvadratmeter i 1983 og med 10 kr. i årene 1984, 85 og 86 til Boligselskabernes Landsbyggefond. Disse forhøjede indbetalinger skal anvendes til vedligeholdelse og forbedringer, herunder brandforsikring og energibesparende foranstaltninger. En tilsvarende ordning er gennemført for udlejere af beboelseslejligheder, der skal indbetale til Grundejernes Investeringsfond.

d. Forbedrede vilkår for nybyggeriet

Byggeriets situation skal naturligvis ses i sammenhæng med den generelle økonomisk-politiske situation. Forbedringerne i de økonomiske faktorer såsom rentefaldet og den mindre inflation gavner naturligvis byggeriets situation. Således kunne **Agnete Laustsen** i sin ordførertale om byggeriet konstatere:

»Det markante rentefald på 8 pct. har endvidere fremkaldt en meget væsentlig stigning i byggeinvesteringerne. I første kvartal af 1983 er antallet af byggesøgninger til ejerboliger og fritidshuse således steget med ikke mindre end 40 pct. i forhold til sidste år, og antallet af påbegyndte boliger er steget fra 19.000 i 1981 til 22.000 i 1983. Jeg synes nok, at det er tal, der er værd at lægge mærke til.

Det er også et rentefald, som i allerhøjeste grad betyder noget for den enkelte familie, hvad der understreges stærkt af undersøgelser fra Kreditforeningen Danmark, som viser, at en gennemsnitsfamilie der køber nyt hus i dag, i forhold til november sidste år har hele 23.500 kr. mere til rådighed, og heri er endda indregnet de stigende byggeomkostninger.«

De fleste prognoser viser at boligbyggeriet i år vil stige til ca. 23-25.000 boliger mod 18-20.000 påbegyndelser sidste år. I givet fald vil det være det højeste tal siden 1979.

8. Energi

a. DONG's styring

Allerede i de to folketingssamlinger 1981-82 fremlagde konservative og Venstre (sidste gang sammen med de radikale) et beslutningsforslag om ændring af de politiske myndigheders styringsmuligheder over for Dansk Olie og Naturgas A/S. Selskabet er et aktieselskab, der ejes 100 procent af staten, men det ledes af en bestyrelse, som ganske vist i reglen er statstjenestemænd, men som også er undergivet aktieselskabslovgivningen.

Det borgerlige forslag havde følgende ordlyd:

»Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag vedrørende Dansk Olie og Naturgas A/S, som fastlægger rammerne for selskabets virksomhed således, at selskabet underkastes samme parlamentariske kontrol, som andre statsforetagender normalt er underkastet.«

I sin ordførertale ved forslagets fremsættelse (anden gang) den 21. januar 1982, sagde den konservative ordfører **Annelise Gotfredsen**:

»DONG's stilling er sådan, at store statslige midler administreres af et aktieselskab uden for den kontrol, der normalt haves med statens midler, så energiministeren uden ansvar for Folketinget disponerer over meget betydelige samfundsmæssige interesser.«

Forslaget blev ikke vedtaget.

Den 14. december 1982 fremsatte Det radikale Venstre lovforslag om Dansk Olie og Naturgas. Forslaget gik ud på, at der skulle oprettes et repræsentantskab bestående af politiske repræsentanter, sagkyndige, aftagerrepræsentanter m.fl., i alt 15-19 medlemmer. Repræsentantskabet skulle føre tilsyn med DONG og vælge tre af selskabets bestyrelsesmedlemmer.

14. januar 1983 fremsatte energiminister **Knud Enggaard** et regeringsforslag om Dansk Olie og Naturgas. På baggrund af dette forslag sluttedes et forlig mellem regeringspartierne, Socialdemokratiet og de radikale, hvorefter forslaget blev gennemført med følgende hovedindhold:

Der nedsættes et repræsentantskab, der skal føre tilsyn med bestyrelsens og direktionens forvaltning. Det består af et medlem udpeget af hvert af de i finansudvalget repræsenterede partier; seks medlemmer repræsenterer erhvervs-, bruger- og aftagerinteresser, to særlig sagkundskab på energiområdet og to juridisk og økonomisk sagkundskab.

DONG fremsender hver år til Folketinget en redegørelse for selskabets og datterselskabernes virksomhed og for planlagte aktiviteter.

Regeringen kan for et år ad gangen pålægge DONG en afgift, så statskassen (skatteyderne) kan få del i overskud.

Ændringer af selskabets vedtægter skal godkendes af energiministeren.

Under forslagets anden behandling i Folketinget sagde den konservative ordfører, **Annelise Gotfredsen**:

Selv med ændringsforslagene er der tale om en højere grad af styring af DONG, og dermed af de store midler, der drejer sig om. Det har der længe været behov for. Jeg mener ikke, dette nødvendigvis vil vise sig tilstrækkeligt, men det er det bedste, der kan skabes flertal for.

b. Naturgasprojektet

Naturgasprojektet har fra første færd været modtaget med skepsis af Det konservative Folkeparti, og den 2. oktober 1981 fremsatte partiet forslag om en uvildig undersøgelse af projektet for at få fastslået **om og hvor hurtigt** projektet kunne begrænses, inden det var fuldt udbygget.

Da regeringen tiltrådte, var projektet for langt fremme til at standses, men stridigheder mellem DONG og de regionale selskaber havde bevirket, at der ikke var klarhed over afsætningen.

Energiministeren fremsatte derfor den 25. maj forslag om bemyndigelse vedrørende naturgasprojektets gennemførelse.

Forslaget bemyndigede ministeren til uanset DONG og de regionale naturgasselskaber at fastsætte regler eller træffe afgørelse om

- »1) udbygning af naturgasnettet og forsyningspligt herunder selskabernes planer herfor, og
- 2) styring af selskabernes omkostninger«.

Ved lovens vedtagelse i Folketinget den 3. juni blev disse bestemmelser gennemført sammen med andre bestemmelser i et forlig med Socialdemokratiet. Punkterne blev indarbejdet i et socialdemokratisk forslag, der ud over bemyndigelsen ovenfor i sin endelige udformning indeholder bestemmelser, hvorefter naturgaspriser til forbrugere med et forbrug på over 300.000 kubikmeter pr. år i yderste konsekvens kan fastsættes af ministeren.

Ved fremsættelsen af bemyndigelsesloven sagde energiminister **Knud Enggaard** bl.a. (Folketinget den 25. maj):

»Fortsættes den nuværende udviklingslinje, er der reel risiko for tab i naturgasprojektet. Dette vil betyde, at DONG's egenkapital og kommunernes indskud i de regionale selskaber kan tabes, og at staten og kommunerne i givet fald må indfri de lån, der er optaget af selskaberne til naturgasprojektet.«

Ved andenbehandlingen den 1. juni sagde den konservative ordfører, **Annelise Gottfredsen**:

»Vi har aldrig lagt skjul på, at vi så med stor betænkelighed på naturgasprojektet, men nu er rørene stort set lagt, og opgaven er at reducere risikoen, ikke mindst for statskassen.

Selve vedtagelsen af dette forslag vil i sig selv give mulighed for de rette beslutninger, men i mange tilfælde vil de naturligvis afhænge af Folketingets flertal.«

Under lovens behandling har ministeren meddelt, at man vil søge eksporten af naturgas forøget.

c. Første udbudsrunde

Gennem tilbagelevering af uanvendte dele af undergrunden fra den oprindelige enekoncessionshaver, Dansk Undergrunds Consortium blev det gjort muligt, at staten i 1983 kunne foretage en udbudsrunde vedrørende eftersøgnings- og udvindingsrettigheder.

Energiminister **Knud Enggaard** gav den 10. februar Folketinget en redegørelse for regeringens planer. Det fremgik heraf bl.a., at regeringen i modsætning til sin forgænger ønsker at udbyde det samlede område, der er til rådighed i den første udbudsrunde. Ubrugte områder og flere tilbagegivne områder fra DUC vil så senere kunne danne basis for en ny udbudsrunde. Af hensyn til dansk erhvervslivs muligheder for på alle områder at nyde godt af de nye aktiviteter i den danske undergrund, stræbes der imod, at danske selskaber skal kunne være med såvel i efterforskning og udvinding som ved de mange opgaver, der i øvrigt skal løses i forbindelse hermed. Da antallet af danske virksomheder, der har teknisk og finansiell kapacitet til at deltage i olie- og gasvirksomheden er begrænset, finder regeringen det ønskeligt, at der også bliver tale om en direkte offentlig deltagelse. Dette vil også medføre, at samfundet kan få del i fortjenesterne ud over beskatning og afgifter, og at staten får indsigt med, hvad der foregår.

Det er hensigten at lade staten eller et statsselskab få lejlighed til at indtræde i efterforskningstilladelser med typisk 20 procent. En sådan gratis deltagelse skal være en del af efterforskningstilladelsens forudsætninger. Private danske selskaber skal i givet fald kunne kobles på. Regeringen ønsker kun, at staten skal udnytte en del af de afgivne tilladelser, og først efter eventuelle fund skal det afgøres om, og i hvilket omfang staten skal deltage i selve produktionen, der vil kræve betydelige investeringer.

Ved bedømmelsen af de udenlandske ansøgninger lægges der stor vægt på i

hvilket omfang koncessionshavere vil være villige til at fremme anvendelsen af dansk arbejdskraft, varer og tjenester.

Staten vil få mulighed for at få rådighed over to trediedele af olien i kraft af køberet, afgifter, m.v. Det er regeringens hensigt at give de private selskaber ret til at tilbagekøbe noget af dette provenu, da det spiller ind på deres interesse i at efterforske og indvinde den olie og gas, som i kraft af bestående afgiftslov og de nye betingelser alligevel vil give staten meget betydelige indtægter.

Et flertal i Folketinget bestående af Socialdemokratiet, radikale og SF, giver i en beretning fra Folketingets energipolitiske udvalg udtryk for, at DONG skal deltage fra starten i alle tilladelser med 20 procent, således at dette dog kan nedsættes til 10 procent, hvis der er private danske deltagere. De ønsker, at staten skal aftage al den olie, som den har ret til fra de private selskaber, med mindre andet godkendes i Folketinget.

I denne beretning udtaler regeringspartierne:

»Mindretallet ønsker, at private danske selskaber deltager i størst muligt omfang. Det forudsættes, at spørgsmålet om eventuel dansk deltagelse i indvinding skal forelægges Folketinget forud for en beslutning herom.«

Spørgsmålet om eventuel dansk deltagelse i indvinding (efter positiv efterforskning) vil først blive aktuel om flere år. Det er på dette tidspunkt, risiko og gevinst skal afvejes, når det skal beslutes, om statslige interesser skal være med i selve indvindingen af olie og gas.

I Folketingets energipolitiske debat 1. juni, sagde den konservative ordfører **Annelise Gotfredsen** herom:

»Vi er modstandere af, at det i for høj grad bliver muligt at pumpe offentlige midler ud i produktionsprojekter i Nordsøen, i hvert fald, hvis der er risiko for, at disse penge bliver tabt.«

d. Atomkraft, sydafrikanske kul

I sin energipolitiske redegørelse den 5. maj sagde energiminister **Knud Enggaard** i Folketinget:

»Kernekraft i den danske elforsyning er et af de spørgsmål, regeringen lægger afgørende vægt på at få afklaret. Fra midten af 90'erne vil brug af kernekraft årligt kunne spare det danske samfund for milliardbeløb. Hertil kommer de forsyningsmæssige og forureningsmæssige fordele, der er forbundet med udbygning med kernekraftværker. De undersøgelser om sikkerhed og affaldsopbevaring, der er i gang, skal afsluttes, før regeringen vil tage stilling til kernekraftspørgsmålet. Hvis regering og folketingsbeslutning beslutter sig for anvendelse af kernekraft i Danmark, vil spørgsmålet blive forelagt befolkningen ved en folkeafstemning. Besluttet kernekraft indført i Danmark, vil regeringen tilstræbe at gøre byggetiden for kernekraftanlæg så kort som muligt.«

Under en debat i Folketinget den 20. januar vedtog et flertal bestående af Socialdemokratiet, SF, radikale og VS følgende dagsorden:

»Folketinget pålægger regeringen en fornyet henvendelse til de selskaber, der importerer kul fra Den sydafrikanske Republik, med henblik på en gradvis afvikling af denne import inden 1990.«

Regeringspartierne undlod at stemme, Fremskridtspartiet stemte imod.

Regeringen henvendte sig til selskaberne og gjorde dem opmærksom på dagsordenen.

9. Socialpolitik

Socialministeriet administrere en betydelig del af de offentlige udgifter, hvorfor det har været nødvendigt også at lade det sociale område bidrage til reduktionen af statens underskud.

Regnskabet for finansåret 1982 viser udgifter på det socialministerielle område på i alt knap 53 mia. kr., som skal ses i relation til de samlede drifts-, anlægs- og udlånsudgifter på 170 mia. kr. Drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet for 1983 forudser udgifter på ca. 191 mia. kr. Heraf administreres de 50,6 mia. kr. af socialministeriet.

Allerede i åbningstalen i Folketinget den 5. oktober 1982 sagde statsminister **Poul Schlüter**:

»Vi kan ikke komme uden om store begrænsninger også i de sociale udgifter. Regeringen vil lægge vægt på, at mennesker, som vitterligt ikke kan klare sig selv, undgår at blive berørt. Ikke mindst de ældre vil regeringen tage hensyn til. Men vi kan ikke blive ved med i samme omfang som hidtil at betale til mennesker, som egentlig godt skulle kunne klare sig selv. Vi må stoppe de huller til, som bliver udnyttet på en utilsigtet måde. Så får vi også bedre råd til at være hensynsfulde over for dem, der ikke kan klare sig selv. Lad mig først slå fast, så det ikke kan misforstås, at også efter de mange tilpasninger, regeringen foreslår, vil Danmark have et enestående højt stade med hensyn til den service, det offentlige tilbyder borgerne. Den sociale tryghed – også dagpengene ved arbejdsløshed og sygdom – vil fortsat næppe have sit sidestykke nogen steder i verden.«

»Tilpasninger, reduktioner, besparelser eller hvad man vælger at kalde de foretagne indgreb kan inddeles i to grupper«, sagde socialminister **Palle Simonsen** i Vor Tid nr. 9, 1983, og fortsatte:

»Den ene gruppe omfatter de ting, der alene har til formål at bidrage til en reduktion af underskuddet på statens finanser og dermed bidrage til at genskabe en økonomisk balance. Den anden gruppe er ændringer, som er af mere idemæssig karakter, og som manifesterer regeringens holdning til den sociale politik. I den første gruppe indgår karensdagen, som efter min opfattelse er socialt forsvarelig al den stund, den rammer samtlige lønmodtagere, mens de svagere grupper i det sociale system friholdes. I den anden gruppe af besparelser indgår mindresænkningen af bistandshjælpen, hvor det er spørgsmålet om at have en rimelig afstand mellem arbejds løn og sociale ydelser.

Den varighedsbegrænsning, der er indført for såvel den forbigående hjælp under bistandsloven som for sygedagpenge, er indført ud fra princippet om, at

man skal have en relativ høj dækning for indkomstbortfald i en kortere periode, hvorefter man – hvis man ikke får arbejde – må indstille sig på et lidt lavere levestandardniveau».

a. Ikke asocial politik

De gennemførte besparelser på det sociale område har medført talrige og vedvarende angreb fra oppositionen, som har beskyldt regeringens politik for at være asocial, derved at den i høj grad skulle ramme de i forvejen svageste stillede samfundsgrupper.

Senest blev regeringen udsat for hård kritik af sin socialpolitik bl.a. vedrørende situationen for en enlig moder med to børn på bistandshjælp (Folketinget, 2. juni 1983).

Socialministeren afviste kritikken og sagde, at også den tidligere socialdemokratiske regering havde en lang række forslag til besparelser på det sociale område:

»Ser vi bort fra karensdagslovgivningen, ser jeg egentlig ikke så store forskelle mellem de forslag, der er gennemført under den nuværende regering, og dem, der lå klar i den tidligere, socialdemokratiske regering ...

— Den enlige mor med to børn, der får bistandshjælp, børnetilskud og særligt børnebidrag, får efter de nye satser 60.000 kr. Det beløb er skattefrit. Den pågældende har frit ophold for sine børn i daginstitutioner, og endelig er der mulighed for, hvis hun bor i en bolig med relativ høj husleje, også at få dækning for denne ekstraudgift. **Lad os prøve at sammenligne med den enlige mor, der har to børn, og som arbejder 40 timer om ugen på mindstelønnen og tjener ca. 93.000 kr. om året. Den pågældende enlige mor betaler skat af den indkomst, hun har. Hun betaler også delvis for børnenes ophold i daginstitution og får i øvrigt ikke tilskud på andre områder. Jeg har større bekymring for den enlige mor på mindsteløn med to børn. Hun har nemlig mindre til overs til de daglige fornødenheder end den enlige mor, som får bistandshjælp efter de nye regler, der er indført.**

Af det forhandlingsoplæg, den socialdemokratiske regering udarbejdede umiddelbart inden sin tilbagetræden sidste sommer, fremgår det, at regeringen havde planer om at spare 710 mill. kr. i 1983 og 1,1 mia. kr. i 1984 på sygedagpenge, kontanthjælp, børnetilskud og folkepension.

Besparelser skulle opnås ved: »Varighedsbegrænsninger og reguleringsbestemmelser for sygedagpenge. Større regelbinding af kontanthjælpen. Skærpet indkomstgraduering af børnetilskud. Indtægtsregulering af grundbeløbet for folkepensionister over 67 år.«

Beskyldninger for at føre asocial politik er også blevet imødegået med, at regeringen har friholdt folkepensionisterne for

suspenderingen af dyrtidsreguleringen, ligesom den har fordoblet varmemhjælpen til denne gruppe.

Regeringen har også gennemført væsentlige forbedringer for førtidspensionisterne i form af en reform af det samlede førtidspensionssystem. Reformen, som kom i stand i samarbejde med Socialdemokratiet, forbedrer i løbet af to år den økonomiske situation for de hidtidige modtagere af laveste invalidepension med 20.000 kr. om året.

Den hurtige forværring af landets økonomiske situation nødvendiggjorde forholdsvis skrappe indgreb, **men langt smerteligere indgreb ville have været nødvendige i løbet af få år, hvis firkløver-regeringens genopretningspolitik ikke var blevet indledt nu.** En økonomisk fallit ville især have ramt de dårligst stillede.

Det kan da også fremhæves, at realindkomsten for beskæftigede er steget i 1983, mens den faldt i de foregående år.

Prisstigningerne, der især rammer de dårligst stillede, er faldet fra ca. 11 procent om året før regeringsskiftet til ca. seks procent nu.

Pensionisternes indkomster vil stige med 16 procent i løbende priser fra 1982 til 1984. Det medfører en højere realindkomststigning end nogen anden gruppe har.

De sociale besparelser, der foreløbig er gennemført, er på 2,5 milliarder kroner ud af 80 milliarder (hos stat og kommuner), altså ca. tre procent.

Fra 1982 til 1983 stiger antallet af beskæftigede i offentlige beskæftigelsesordninger med 8000 personer.

Det bebudede forslag om større betaling ved visse ydelser i sundhedssektoren gælder kun de 20 procent af befolkningen, der har de højeste indtægter.

b. Privatisering

Som led i privatiseringsdebatten har socialminister **Palle Simonsen** lagt betydelig vægt på at få slået fast, at privatisering på det sociale område væsentligst drejer sig om en »privatisering af ansvaret«.

»Vi skal ikke bringe profit ind i løsningen af de sociale opgaver. Det vil stride imod dansk mentalitet. Vi skal altså ikke etablere private plejehjem«, sagde Palle Simonsen i Vor Tid nr. 9.

I en kronik i Politiken den 6. april 1983 skrev ministeren bl.a.:

»Det drejer sig i vidt omfang om at flytte ansvaret fra det offentlige til den enkelte, familien og lokalmiljøet. Det må være rigtigt og tillige nødvendigt – at det offentlige i højere grad inddrager private organisationer og institutioner, som arbejder med områder som f.eks. ældre, handicappede og børn og unge ...

Hjælpen må bygge på respekt for det enkelte individ og udformes således, at den ikke stækker individets livskvalitet og selvaktivitet. De offentlige ydelser har en tendens til at blive professionaliseret, således at et behov hos borgeren på et meget afgrænset område ofte løses ved, at det offentlige overtager andre opgave-

ver for borgeren, som borgeren måske selv kunne have løst og samtidig have bevaret et større indhold i tilværelsen ved at kunne løse dem selv ...

Der er kort sagt tale om, at det enkelte individ skal have en større grad af frihed i valget til at få løst påtrængende behov, samtidig med, at det offentlige bliver mere tilbageholdende med at træde ind i situationer, hvor den enkelte har mulighed for at klare sig på anden vis.«

c. Børnetilskud

Som led i sparebestræbelserne foreslog regeringen i 1982 at nedsætte indtægtsgrænser for almindeligt, forhøjet og ekstra børnetilskud fra 173.000 kr. til 161.000 kr.

Regeringen ville også forhøje den procentsats, som børnetilskuddene nedtrappes med fra seks til ti procent.

Derudover skulle ungdomsydelsen afskaffes og erstattes af en ordning, hvorefter det forhøjede og ekstra børnetilskud skulle ydes til børn under 18 år mod hidtil kun til børn under 16 år.

Pristalsreguleringen foresloges også ophævet på dette område.

Nedsættelsen af indtægtsgrænsen var identisk med et tidligere socialdemokratisk forslag, men partiet kunne nu ikke acceptere forslaget.

Samme holdning indtog Det radikale Venstre, hvorfor regeringen kun kunne samle tilslutning til en afskaffelse af pristalsreguleringen af de omtalte ydelser.

d. Karensdag

Med baggrund i ønsket om at begrænse de offentlige udgifter fremsatte regeringen forslag om indførelse af en karensdag, nedsættelse af dagpengemaksimum fra 90 til 80 pct. og varighedsbegrænsning på to år for udbetaling af dagpenge. For at inddrage de private arbejdsgivers besparelse ved karensdagen foresloges også en forlængelse af arbejdsgiverperioden fra fem til 13 uger.

Bortset fra nedsættelse af dagpengemaksimum, som de radikale ikke kunne acceptere, fik regeringen flertal for resten af forslagene. Ganske vist skete der nogle ændringer undervejs, men hovedprincipperne i lovforslagene blev fastholdt.

Blandt ændringerne kan nævnes, at undtagelsesbestemmelserne i karensdagslovgivningen blev udvidet til også at omfatte arbejdsulykker, kronisk syge, arbejdsløse, som bliver syge under ledighed og børns første sygedag.

Endelig skal arbejdsgiveren ikke betaler sygedagpenge til nyansatte i de første otte uger.

Det bemærkes, at f.eks. Sverige også har en karensdag.

e. Indtægtsgraderet pension

Sparebestræbelser var også baggrunden for regeringens forslag om at indtægtsgraduere folkepensionens grundbeløb.

Regeringen må som princip fastholde, at folkepensionens grundbeløb bør udbetales uafhængigt af indtægt. Man finder det imidlertid socialt forsvarligt og i overensstemmelse med grundelsen for sociale ydelser – at erstatte tabet af indtægt – at stille forslag om en begrænset indtægtsregulering. Folkepensionen vil herefter for personer i alderen 67–69 år kunne blive nedsat og vil helt kunne bortfalde, når pensionistens arbejdsindtægter overstiger bestemte grænser.

Resultatet blev, at pensionen indtægtsreguleres, når arbejdsindtægten overstiger kr. 44.100 således, at grundbeløbet helt falder bort ved en arbejdsindtægt på ca. 90.000 kr.

Regeringen ville også lade den automatiske dyrtidsregulering af pensionerne bortfalde indtil den 1. april 1985. I stedet skulle pensionernes reelle værdi fastholdes ved halvårige tre-procentsstigninger. Et flertal i Folketinget gik imidlertid imod denne del af forslaget.

f. Fire procents regulering af sociale ydelser

Som led i programmet for genopretning af dansk økonomi foreslog regeringen at lade den automatiske dyrtidsregulering af overførselsindkomster bortfalde og i stedet lade satserne stige med fire pct. på årsbasis i perioden 1. april 1983 til 1. april 1985.

Den ændrede regulering skulle gælde: lov om socialindkomst, lov om offentlig sygesikring, lov om erstatning til besættelsestidens ofre, lov om forsørgelse af militære invalider og lov om arbejdsskadeforsikring.

Regeringen kunne kun få flertal for at lade den ændrede regulering gælde lov om socialindkomst og lov om sygesikring.

g. Ni-måneders reglen

»Jeg har fundet det nødvendigt at begrænse omfanget og varigheden af den hjælp, der kan ydes som forbigående kontanthjælp, dels for at begrænse de offentlige udgifter, dels med henblik på at undgå en forvridning af kontanthjælpsystemet i forhold til almindelige arbejdsindtægter«, sagde socialministeren i den skriftlige fremsættelse af lovforslaget, som også tog sigte på at ændre reglerne om betaling for børns ophold i daginstitutioner og indførelse af forsøgsordninger på børnepasningsområdet.

Regeringen fandt det uheldigt, at modtagere af kontanthjælp fik gunstigere dækning for prisstigninger end lønmodtagere. Det fik de, fordi en del af hjælpen reguleres i takt med folkepensionen. Dette bånd mellem pension og kontanthjælp fik regeringen hugget over. Desuden blev hjælpen til rent underhold sat

ned fra 90 pct. af folkepensionens grundbeløb til et fast beløb svarende til 80 pct. af folkepensionens grundbeløb på daværende tidspunkt.

Regeringen fik også tilslutning til at indføre en varighedsbegrænsning af kontanthjælpen. Fremover vil hjælpen kun blive udbetalt i en sammenhængende periode på ni måneder, hvorefter klienten overgår til en fast lavere ydelse. Der er dog mulighed for at yde særlig hjælp til boligudgifter.

»Regeringen finder, at en tidsmæssig begrænsning af hjælpen kan have en vis motiverende indflydelse på modtageren med hensyn til en forstærket indsats for at overvinde følgerne af den begivenhed, som har ført til, at der ydes hjælp«, hedder det i bemærkningerne til lovforslaget.

Folketinget vedtog også at forhøje forældrebetalingen for børn i fritidshjem. Ændringen berører børn i eller over skolealderen, hvor forældrene fremover skal betale 35 pct. mod nu 25 pct. af udgifterne ved opholdet i institutionen.

Der var derimod ikke flertal for at afskaffe de kommunale tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen for børn i dagpleje og daginstitutioner.

h. Varmehjælp

Samtlige partier i Folketinget stemte for socialministerens forslag om at fordoble varmemhjælpen til særligt vanskeligt stillede pensionister. Udnyttes det afsatte beløb fuldt ud medfører loven en udgift for det offentlige på 444 mill. kr. i 1983.

i. Ungdomscirkulæret

Baggrunden for et lovforslag om ungdomscirkulæret var, at der var opstået tvivl om kontanthjælp til unge, der ikke hidtil har haft selvstændige indtægter, hvilket typisk vil sige unge, der lige har forladt skolen.

For at vejlede socialforvaltningerne udsendte den daværende socialdemokratiske socialminister **Bent Rold Andersen** i juli 1982 et cirkulære med retningslinier for udmåling af kontanthjælp til denne gruppe af unge. Socialforvaltningen i Odense fulgte retningslinierne, men blev senere i to konkrete sager underkendt af den sociale ankestyrelse.

Regeringen fandt det uholdbart, at en kommune, der følger vejledningen fra centralt hold, senere blev underkendt af klageinstansen, og **Palle Simonsen** fremsatte derfor et lovforslag, som skulle give ham bemyndigelse til ved bekendtgørelser »at fastsætte nærmere regler om bistandslovens anvendelse på områder, hvor der i praksis er forekommet vanskeligheder med fortolkningen af reglerne«.

Et flertal ønskede imidlertid ikke at give ministeren så vid en bemyndigelse, hvorfor resultatet blev, at der i bistandsloven blev indsat følgende til § 37:

»Har pågældende ikke hidtil haft indtægter, ydes der en hjælp, som er afpasset efter de fremtidige levevilkår. Ved bedømmelse heraf tages udgangspunkt i, at levevilkårene vil være på samme niveau som ved tildeling af tilskud fra Statens Uddannelsesstøtte, idet der for udeboende tages hensyn til, at hjælpen skal kunne dække rimelige boligudgifter.«

Et sigte med loven er at undgå, at unge arbejdsløse, der bor hjemme, får mere i hjælp end hjemmeboende unge under uddannelse. Med hensyn til at hjælpen skal kunne dække rimelige boligudgifter, fremhæves det i bemærkningerne, at der skal være en god grund til, at den unge er flyttet hjemmefra. Flytningen kan f.eks. være nødvendig for at kunne følge en uddannelse.

f. Klageadgang

»For mig har det været afgørende at prøve at etablere en fornuftig balance mellem på den ene side borgernes retssikkerhed og på den anden side forenkling«, sagde socialministeren ved førstebehandlingen af et lovforslag, der havde til formål at ændre adgangen til at klage over afgørelser truffet i henhold til forskellige love. (Fremsat 27. januar 1983).

Baggrunden var at forenkle og forbedre ankesystemet og dermed lette det betydelige sagspres, som medførte, at det ofte tog uacceptabel lang tid at behandle en klage. Især var den sociale ankestyrelse bebyrdet af mange sager.

Loven fastslår, at afgørelser som hovedregel kun skal efterprøves af én ankeinstans. Kun hvis den sociale ankestyrelse skønner, at en sag indeholder principielle spørgsmål, kan sagen fortsat tages op til behandling i styrelsen. Loven fastsætter også frister for indgivelse af klager.

I øvrigt ser et udvalg på mulighederne for yderligere at fremme effektiviteten i ankesystemet.

k. Førtidspensionsreform

»Førtidspensionsreformen rammer en solid pæl gennem påstanden om, at regeringens politik er asocial. Selv i en periode med nødvendige beskæringer af de offentlige udgifter har det været muligt at gennemføre en lovgivning på det sociale område, som skaber bedre forhold for økonomisk svagt stillede grupper« (socialminister **Palle Simonsen**).

Førtidspensionsreformen blev vedtaget efter et forlig mellem regeringen og Socialdemokratiet.

Reformen forbedrer over to år den økonomiske situation for de hittige 15.000 modtagere af laveste invalidepension med godt 20.000 kr. om året. Generelt gælder, at ingen modtagere af førtidspension vil blive stillet dårligere, end de er i dag.

Med reformen ophæves den laveste invalidepension, enkepension, folkepension til enlige kvinder i alderen 62-66 år, førtidig folkepension til personer mel-

lem 55 og 59 år og 60 og 66 år. Endvidere ophæves hustrutillæg og ægteskabstillæg.

Højeste og mellemste invalidepension bibeholdes med den ændring, at aldersgrænsen for mellemste invalidepension bliver sat op fra 15 til 18 år.

Reformen medfører, at førtidspension kan tilkendes personer fra 18 til 67 år, hvis erhvervsevnen på grund af helbredsmæssige forhold er nedsat til mindst halvdelen, eller hvis erhvervsevnen i øvrigt reelt er varigt nedsat.

Ved særlige sociale og helbredsmæssige forhold vil førtidspension kunne tilkendes personer mellem 50 og 67 år.

I 1984 vil førtidspensionen være på niveau med folkepensionen. Fra den 1. januar 1985 vil hertil blive lagt et såkaldt førtidsbeløb på 617 kr. månedligt.

10. Erhvervspolitik

a. Den generelle politik

I sin åbningstale den 5. oktober 1982 sagde statsminister **Poul Schlüter**, at der kun er ét middel, nemlig en forbedring af konkurrenceevnen, der kan »både styrke betalingsbalancen og samtidig redde virksomheder og arbejdspladser. Danske virksomheder skal gøres mere konkurrencedygtige over for udenlandske produkter både på eksportmarkederne og dér, hvor danske varer og hjemmemarkedet konkurrerer med importerede varer.«

Regeringen ønsker at skabe de bedst mulige vilkår for virksomhederne. Industriminister **Ib Stetter** pointerede i sin industripolitiske redegørelse til Folketinget den 12. april 1983, at

»regeringen anskuer industripolitikken som en integreret del af den samlede økonomiske politik. Regeringens økonomiske politik bygger på den grundlæggende filosofi, at der skal ske en neddæmpning af omkostningsudviklingen og samtidig en kraftig styrkelse af den private sektor, således at der sker en omfordeling af samfundets ressourcer fra det offentlige til de private virksomheder med prioritet for virksomheder i de udlandskonkurrerende erhverv.«

Et vigtigt led i regeringens konkurrenceevneforbedrende foranstaltninger er indkomstpolitikken og styrkelsen af de offentlige finanser, som har bidraget til at skabe forudsætningerne for det betydelige rentefald. Danmark har oplevet gennem det seneste år. Rentefaldet vil dels betyde en hårdt tiltrængt reduktion af erhvervslivets omkostninger, dels gøre investeringer i maskiner og bygninger mere attraktive i forhold til passive investeringer i værdipapirer.

Med det formål at fremskynde udviklingen for et gunstigt erhvervs- og investeringsklima fremlagde regeringen i december 1982 et **program til investeringsfremme**. Programmet indeholdt en lang række forslag til en strukturomlægning, som med hensyn til udvikling og anvendelse af moderne teknologi kan bringe Danmark frem i spidsen af den internationale udvikling og dermed øge mulighederne for at udnytte ændrede markedsvilkår. En del af forslagene er allerede gennemført, og de resterende ventes færdigbehandlet i folketingsåret 83/84.

På skatteområdet er der gennemført en række initiativer, som letter erhvervslivets vilkår, jvf. det skattepolitiske afsnit.

b. Lempelse af valutareglerne

Valutareglerne for erhvervslivets adgang til at optage lån i udlandet er lempet således, at virksomhederne nu har bedre finansieringsmuligheder i forbindelse med markedsføring og produktudvikling. Efter de nye regler kan danske virksomheder, uanset formålet, optage finanslån uden nogen beløbsgrænse. Hidtil har man kun kunnet optage finanslån i udlandet til anlægsinvesteringer og andre helt bestemte formål. Endvidere blev den generelle frigrænse for alle valutarestriktioner forhøjet fra 10.000 kr. til 25.000 kr., hvilket betyder meget betydelige administrative lettelse for både det offentlige og erhvervslivet. Den nye grænse bevirker, at erhvervslivet slipper for at afgive ca. 60.000 betalingsanmeldelser om måneden. Endelig blev frigrænserne for henholdsvis danske virksomheders ydelse af koncernlån til datterselskaber i udlandet og virksomheders direkte investeringer i udlandet hævet betragteligt.

c. Dankortet

Den 2. marts 1983 gav industriminister **Ib Stetter** Folketinget en redegørelse vedrørende lovgivning på købekort-området. Redegørelsen tog sit udgangspunkt i en rapport fra december 1982, der blev udarbejdet af et sagkyndigt, neutralt forum. Rapporten analyserer dels de nye betalingsformidlingssystemer i forhold til de bestående former, og de penge- og kreditpolitiske aspekter heraf, dels de erhvervs- og beskæftigelsesmæssige konsekvenser samt de social- og forbrugerpolitiske forhold ved indførelse af et elektronisk betalingsmiddel.

Med hensyn til Dankortet konkluderede industriministeren, »at det må være et krav, at forbrugeren oplyses meget nøjagtigt om de begrænsninger, der findes i kortets anvendelsesmuligheder, ligesom de juridiske problemer ved at knytte flere købekort til samme konto samt konsekvenserne af at overlade brugen til andre end kortindehaveren bør nøjere kortlægges.«

Ib Stetter påpegede endvidere, at det var regeringens opfattelse, at det ikke var nødvendigt at lovgive specielt med henblik på dankortet. Den eksisterende lovgivning kan »i vid udstrækning imødekomme de krav, der ud fra samfundsmæssige hensyn vil kunne rejses ved indførelse af sådanne elektroniske betalingsformidlingssystemer.« Ib Stetter understregede dog, at

»det er en given sag, at introduktionen af nye foreteelser i samfundslivet gør det nødvendigt at overveje, om en revision eller supplering af gældende lovgivning er nødvendig – især må systemet indordnes under den lovgivning, der skal sikre en fri og åben konkurrence og gennemsigtighed for brugerne.«

I den efterfølgende debat sagde den konservative ordfører, **Bernt Johan Collet**, bl.a., at Det konservative Folkeparti betragter plastkort, altså købe- og kreditkort, »som en af de mange muligheder, forbrugerne frit skal kunne vælge imellem, når de skal betale for et eller andet. Til gengæld er det vigtigt for os – og det vil jeg gerne understrege stærkt – at indførelse af købekort i større målestok under ingen omstændigheder må føre til, at antallet af måder, vi kan betale på, bliver mindre ... Det konservative Folkeparti finder, at det er vigtigt for forbrugerne, at der findes det størst mulige antal forskellige betalingsmåder. Så må forbrugerne selv bestemme, på hvilken måde der skal betales.«

11. Landbrugspolitik

a. Rentetilskud og gældssanering

Som et led i de foranstaltninger, regeringen har planlagt på landbrugsområdet, fremsatte landbrugsministeren 14. november 1982 to lovforslag: Det ene om jordbrugserhvervenes rentetilskud fra staten, det andet om udvidelse af gældssaneringsordningen.

Rentetilskudsforslaget betyder, at ca. 19.000 landmænd, som siden 1980 har været berettiget til rentetilskud på grund af likviditetsvanskeligheder, i 1983 kan få et ekstraordinært tilskud på fire-fem procent af lån, optaget i forbindelse med investeringer over 100.000 kr. Det ekstraordinære tilskud svarer til en årlig rate efter rentetilskudslovens almindelige bestemmelser, og udgifterne bliver ca. 300 mill. kr. i 1983.

Det andet lovforslag er en udvidelse og smidiggørelse af gældssaneringsloven. Ifølge den hidtidige lovgivning kunne landmænd, som gennem store investeringer i årene 1972 til 1981 i forbindelse med animalsk produktion var kommet i økonomiske vanskeligheder, få gældssaneringstilskud: otte procent af gælden det første år, fem procent det næste år og to procent i det tredje år.

Med regeringens forslag bortfalder kravet om, at **kun** investeringer i animalsk produktion berettiger til gældssaneringsstøtte. Baggrunden er, at også landmænd, som har foretaget store driftsmæssige investeringer i forbindelse med vegetabilsk produktion, har behov for hjælp. Lovændringen betyder, at ca. 3.500 bedrifter, som ikke har været støtteberettigede, nu kommer ind under gældssaneringsordningen, hvis bevillingsrammer med de tidligere restriktioner ikke blev opfyldt.

Også landmænd, der har store gældsbyrder, uden at de falder ind under gældssaneringsordningen, kan nu modtage støtte, hvis de har en gældsprocent på 45 og derover. Ordningen giver et rentetilskud på fem procent af gældsbyrden gennem tre år og tilfalder landmænd med en negativ husstandsopsparing på mindst 20.000 kr. og en husstandsindtægt uden for bedriften på maksimalt 90.000 kr. Lovens udgifter bliver ca. 379 mill. kr. over fem år.

Under førstebehandlingen af de to lovforslag sagde den konservative ordfører, **Bernt Johan Collet**, bl.a.:

»Tilskudssystemer er ikke på længere sigt en rigtig måde at lave landbrugspolitik på. Man må huske, at der er en sammenhæng mellem landbrugspolitikken og den generelle økonomiske politik. Men de to lovforslag her må betragtes som en logisk konsekvens af fortidens landbrugspolitik. De redder et stort antal

unge og ældre landmænd, så de fremover vil kunne klare sig selv og fortsat vil kunne yde deres bidrag til samfundsøkonomien.»

Begge lovforslag blev vedtaget.

b. Efteruddannelse

Landbrugsministeren fremsatte 24. november 1982 et lovforslag om støtte til efteruddannelseskurser for landmænd og landbrugsmedhjælpere. Forslaget, som blev vedtaget i Folketinget 17. december 1982, betyder, at der frem til 1986 afsættes otte mill. kr. årligt, dels til kursusgebyrer og dels som støtte til landmænd, som under deres kursusophold har behov for vikarer.

c. Jordlovene

Regeringen har i folketingssamlingen 1982/83 gennemført en række forenklinger af jordlovsadministrationen, bl.a. er antallet af jordbrugskommissioner nedsat fra 18 til 12, så der nu er en kommission for hver af landets amtskommuner. Loven om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrug er ændret, så også andelsbrug og andre sammenslutninger kan opnå støtte efter loven, og staten har fået forkøbsret på forlandsarealer ved havdigerne af hensyn til digesikkerheden.

d. Hovederhvervs- og uddannelseskravene

Som et treårigt forsøg har Folketinget på forslag fra regeringen lempet kravene om hovederhverv og uddannelse for købere af landbrugsejendomme. Køberen af et landbrug kan nu tjene op til 75 pct. af den sammenlignelige EF-indkomst uden for bedriften – så længe der højst er tale om halvtidsbeskæftigelse.

Kravene om landbrugs køberes uddannelse er lempet, så man efter at have været beskæftiget i landbruget i mindst tre år (efter det fyldte 18. år og inden for de sidste 20 år) som arbejdstager eller har været selvstændig ejer eller forpagter i mindst fire år nu opfylder landbrugslovens betingelser.

De to lovændringer er et skridt på vejen til at gøre landbruget til et frit erhverv, som Det konservative Folkeparti ønsker det.

e. Statstilskud til bygningsinvesteringer

En del af regeringens investeringsfremmende program var et forslag fra landbrugsministeren fremsat i Folketinget 12. januar 1983 om statstilskud på 20 pct. (højst 20.000 kr.) til bygningsinvesteringer på jordbrugsbedrifter. Regeringen foreslog 300 mill. kr. afsat til formålet, men på grund af den uafklarede politiske situation for hele landbrugssektoren blev forslaget ikke vedtaget.

f. Rentesaneringsydelse

En af hovedstenene i regeringens bestræbelser for at lette vilkårene for det gældstyngede landbrugserhverv var landbrugsmi-
nisterens lovforslag af 11. maj 1983 om en omfattende rentesa-
neringsydelse. Gennem forslaget ville landmænd, som gennem
det sidste tiår var kommet i vanskeligheder på grund af det høje
skatte- og renteniveau, få nedbragt deres renteudgifter betyde-
ligt. Mange landmænd lider stadig under tidligere års høje rente-
niveau p.g.a. fastforrentede lån, og det var regeringens hensigt i
de tilfælde, hvor låntagningen overstiger 45 pct. af erhvervs-
aktiverne, at bringe renten ned til 12 pct. gennem rentesane-
ringsordningen. Loven skulle gælde i otte år med en gradvis
nedtrapning, og de samlede udgifter i perioden ville blive om-
kring 2,5 mia. kr.

Da forslaget om rentesaningen var til trediebehandling i fol-
ketingssalen under den tilspidsede situation inden sommerferi-
en, ville Socialdemokratiet og Fremskridtspartiet ikke være med
til at gennemføre lovforslaget. Dette til trods for at landbrugets
organisationer havde givet tilslutning til regeringens forslag.
Den konservative ordfører i debatten, **Bernt Johan Collet**, sagde
ved trediebehandlingen 3. juni 1983 bl.a.:

»Landmændene – og i særlig grad dem, der er truet – er i akut nød, og det er
uforsvarligt at udskyde problemløsningen til efteråret, sådan som Socialdemo-
kratiet ønsker det ...

Socialdemokratiet har nu meldt sig ud af det brede og, synes jeg, gode samar-
bejde, der har været hen over midten indtil nu om landbrugspolitikken ...

Debatten sluttede med, at statsminister **Poul Schlüter** på re-
geringens vegne måtte standse lovforslagets behandling, da der
ikke var flertal for en gennemførelse. Lovforslaget ventes gen-
fremsat.

12. Fiskeriet

Efter års tovtrækkeri enedes de ti EF-medlemslande 25. januar 1983 om en fælles fiskeriaftale for Nordsøen, »Det blå EF«. Aftalen tager i vid udstrækning hensyn til de enkelte medlemslandes historiske fiskeri og de tab, f.eks. britiske og tyske fiskere led, da en række lande i 70'erne udvidede deres territorialfarvande fra 12 til 200 sømil. Desuden er visse farvande, som er af særlig betydning for lokalbefolkningen, forbeholdt områdets fiskere.

Disse regler er baseret på den såkaldte Haag-erklæring fra 1976, hvor udenrigsministrene fra de dengang ni EF-lande fastlagde grundlaget for en fælles fiskeripolitik.

I de forløbne år har fiskeriet i »EF-havet« fundet sted efter midlertidige aftaler, de såkaldte roll-over-ordninger. 1. januar 1983 var imidlertid skæringsdatoen for indgåelse af en endelig fiskeriaftale. Forhandlingerne om en aftale strandede længe på britiske krav om en særlig 12-sømile grænse. I sidste halvår af 1982, hvor Danmark havde EF-formandsskabet, kunne man heller ikke nå til en aftale, bl.a. på grund af uenighed i Folketingets markedsudvalg.

Efter mange og lange forhandlinger lykkedes det imidlertid fiskeriminister **Henning Grove** at nå til enighed med både markedsudvalget og EF-kommissionen om de danske krav til en fælles fiskeripolitik. Den aftale, som blev indgået i januar 83 sikrer danske fiskere omkring 25 pct. af de samlede EF-fangster på Nordsøens vigtigste arter. Efter krav fra den danske regering skal fangstkvoterne genforhandles hvert år, så ubrugte kvoter kan komme andre EF-fiskere til gode.

EF-landenes kvoteordning skal sikre bevaringen af truede fiskearter i Nordsøen. Således har sildefiskeriet været så godt som stoppet gennem seks år, fordi Nordsø-silden var truet af overfiskeri.

Genåbningen af sildefiskeriet for nylig har betydet nye uoverensstemmelser mellem EF-organerne og fiskeriminister **Henning Grove**. Ministerrådet og EF-Kommissionen tildelte os i første omgang en sildekvote på ni pct. af de samlede EF-fangster, selv om danske fiskere i årene inden sildestoppet landede ca. 40 pct. af Fællesmarkedets sildefangster.

Henning Grove har, med fiskeriorganisationerne og Folketingstest markedsudvalg i ryggen, nedlagt veto imod Kommissionens og Ministerrådets forslag (30/6 og 12/7-1983). Ved det seneste ministerrådsmøde 25-26/7-83 bøjede Rådet og Kommissionen sig for de danske krav og har nu bevilget Danmark ca. 24 pct. af den samlede sildekvote. Fiskeriministeren har imidlertid afvist også denne fordeling. Forhandlingerne fortsætter.

Sildekvoterne i Nordsøen forventes i løbet af nogle år at vokse fra de nuværende 84.000 ton til over 700.000 ton, fordi bestanden under det lange sildestop er forøget.

13. Uddannelse

I det uddannelsespolitiske afsnit af sin åbningstale sagde statsminister **Poul Schlüter** bl.a. den 5. oktober 1982:

»Regeringen vil, trods de stramme økonomiske tider, opretholde det nuværende stadi for uddannelserne og beskæftigelsen af de unge. På skole- og uddannelsesområdet som på andre områder, vil der blive forenklet og afbureaukratiseret og skabt større bevægelighed mellem den offentlige og private sektor ...

De frie skoleformer skal sikres uændret jævnbyrdighed som alternativ og supplement til de offentlige ...

Regeringen vil gennem en liberalisering af adgangen til uddannelserne nedbringe ventelisterne og øge den enkeltes frihed til at vælge sin uddannelse ...

Der ligger et særligt problem i, at unge på samme alderstrin økonomisk er meget forskelligt stillet, alt efter om de har beskæftigelse, er under uddannelse eller modtager dagpenge eller bistandshjælp. I forbindelse med, at der tilvejebringes uddannelsesmuligheder for alle unge, vil regeringen tilstræbe en harmonisering af dette område. Regeringen vil give Folketinget en redegørelse om problemerne ...«.

a. Redegørelse om uddannelsestilbud

Denne redegørelse blev givet Folketinget den 3. december 1982 af undervisningsministeren, der bl.a. sagde, at målsætningen for regeringen er at tilvejebringe uddannelsespladser til de unge, der forlader folkeskolen.

I redegørelsen pegede undervisningsministeren på følgende løsningsmuligheder:

1. Åben adgang til uddannelse.
2. Vejledning om uddannelse og beskæftigelse.
3. Fjernelse af forvriddninger i de økonomiske støtteordninger.
4. Gradvis ophævelse af aldersgrænser for optagelse.
5. Midlertidig merindskrivning.
6. Tilvejebringelse af flere lære- og praktikpladser.

De konservatives ordfører under debatten var **Eva Møller**, der sagde, at et reelt uddannelsestilbud betyder, at man i størst muligt omfang kommer ind på en rigtig arbejdsplads, og ikke puttes ind i en eller anden beskæftigelses- eller jobskabelsesordning. Eva Møller ønskede at ophæve aldersgrænserne til en lang række uddannelser, en smidigere godkendelse af lære- og praktik-

pladser samt midlertidigt at gå med til merindskrivning en række steder.

b. Ungdomsarbejdsløshed

Den 8. marts 1983 havde Folketinget redegørelsesdebat om undervisningsminister **Bertel Haarders** redegørelse af 28. februar 1983 »om en samlet og forstærket indsats mod ungdomsarbejdsløsheden«. I redegørelsen siger undervisningsministeren bl.a.:

»En varig nedbringelse af de unges ledighed kan kun ske ved en almindelig sænkning af ledigheden, men der kan også gøres en del ved hjælp af foranstaltninger specielt rettet mod de unge, først og fremmest forbedrede uddannelsesmuligheder ...

Regeringen vil forstærke den særlige indsats mod ungdomsarbejdsløsheden. Dette vil ikke ske gennem en udbygning af den offentlige sektor. Der vil derimod blive foretaget en omfordeling af ressourcerne, så den samlede effekt kan øges uden merudgifter for det offentlige.«

Den konservative ordfører, **Karen Højte Jensen**, sagde under den efterfølgende debat, at der må gøres en målrettet og langt mere konkret indsats for at sikre de unge rimelige muligheder for at starte en normal tilværelse som voksne. Hun pegede på, at de unges situation ikke kan anskues isoleret, idet der er sammenhæng mellem erhvervslivets økonomiske muligheder for at skabe arbejdspladser og ungdommens muligheder for at få beskæftigelse.

Endelig betegnede **Karen Højte Jensen** det som vigtigt ikke at afskaffe mesterlæreordningen.

I forbindelse med indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden har regeringen sammen med Det radikale Venstre og Socialdemokratiet besluttet at videreføre loven om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner i årene 1984 og 1985. I bemærkningerne til loven hedder det, at uddannelsessigtet skal styrkes samt, at man i forbindelse med bygge- og anlægsopgaver i videst muligt omfang skal forsøge at fremme beskæftigelsen i den private sektor.

c. Ungdomsgarantiordning

Den 1. februar 1983 fremsatte Socialdemokratiet et forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti. Forslaget gik ud på at indføre en landsdækkende garantiordning, hvorefter alle unge under 25 år sikres tilbud om uddannelse eller beskæftigelse. Siden september 1980 har der været et forsøgsprojekt i gang på

dette område i Storstrøms og Århus amter. Forslaget kom til første behandling den 8. marts 1983, men nåede ikke frem til anden behandling inden Folketingets sommerferie, hvorefter det bortfaldt.

Under førstebehandlingen sagde arbejdsminister **Grethe Fenger Møller**, at hun ikke mente, at Socialdemokratiets forslag løste problemerne, og at erfaringerne fra forsøgssamterne ikke har opfyldt målsætningerne, idet de unge ikke har fået beskæftigelse i det forventede omfang efter garantiperiodens udløb.

Debatten sluttede med nedsættelse af et ungdomsgarantiudvalg, hvor de konservatives medlemmer er **Karen Højte Jensen**, **Niels Ahlmann-Ohlsen** og **Bo Kristensen**.

d. Seminarierne

Med 129 stemmer for og 23 imod (SF og VS) vedtog Folketinget den 17. december 1982 ved 3. behandling et forslag fra undervisningsministeren om nedlæggelse af seminarier. Ifølge loven oprettes der ikke hold for førsteårsstuderende på Statsseminariet på Emdrupborg og Gedved Statsseminarium og på tre af de private seminarier, nemlig Esbjerg, Frederiksberg og Th. Langes seminarium i Silkeborg. De afvikles alle som seminarier. Sidste lærereksamen afholdes senest i sommeren 1986. Loven er en konsekvens af de stadigt faldende fødselstal, faldende antal elever i Folkeskolen og dermed mindre lærerforbrug. Loven medfører i 1983 en besparelse på fire mill. kr., og i de følgende år henholdsvis 18, 38 og 56 mill. kr.

e. Fritidsundervisning

Undervisningsministeren fremsatte den 2. marts 1983 lovforslag til ændring af loven om fritidsundervisning. Forslaget drejede sig om ændring af lokalebestemmelser, deltagerbetaling ved specialundervisning, holdstørrelser m.v. for at begrænse væksten i de kommunale og statslige udgifter og øge kommunernes dispositionsmuligheder.

Oprindeligt var det meningen, at der skulle indføres en deltagerbetaling på 10 pct. af lærerlønnen ved specialkurser, men dette forslag bortfaldt under lovforslagets behandling.

Det endelige lovforslag, som blev vedtaget 31. maj 1983, betyder, at amtskommunerne vederlagsfrit skal stille lokaler til rådighed for foreningsarbejde for børn og unge under 25 år, som kommunerne gør det. Endvidere har amterne overtaget forpligtelserne over for fritidsundervisning på amtsplan for børn og unge. Dette har hidtil påhvilet den kommune, hvori undervisningen fandt sted. Endelig betyder lovændringen, at aftenskolehold, studiekredse og interessegrupper for voksne skal have mindst 12 deltagere for at være berettiget til tilskud fra det offentlige.

f. Forskningspolitikken

Folketinget havde den 11. november 1982 en redegørelsesdebat om forskningspolitikken. I undervisningsministerens redegørelse hedder det bl.a., at i den nuværende situation vil den offentligt finansierede forsknings problemer i almindelighed ikke kunne løses blot ved tilførsel af nye økonomiske ressourcer. Styrkelsen af forskningen må især ske ved at koncentrere kræfterne i det system, vi allerede har bygget op. Der ligger en klar tilkendegivelse i, at forskningen ved universiteterne og de højere læreanstalter ikke som de fleste andre områder er blevet genstand for nedskæringer i forbindelse med regeringens besparelser. Undervisningsminister **Bertel Haarder** fremhævede, at der skal ske en styrkelse af grundforskningen og af forskeruddannelsen.

Den konservative ordfører, **Karen Højte Jensen**, sagde under debatten, at der er behov for yderligere vækst inden for forskningen, og at vort erhvervslivs interesser og behov må prioriteres langt højere ved udvælgelsen af forskningsemnerne.

14. Kultur

a. Frit TV-2

Det konservative Folkeparti er tilhænger af et frit og uafhængigt TV-2. I partiprogrammet »**En fremtid i frihed**«, der blev vedtaget på partiets landsråd i Herning i 1981, står der bl.a. om dette emne

»Det er et afgørende konservativt mål at bryde Danmarks Radios monopol. Derved fremmes alsidigheden og kvaliteten øges. Det økonomiske grundlag skal sikres af reklameindtægter. Også radioprogrammerne skal fordeles på uafhængige selskaber i indbyrdes konkurrence og uden for Danmarks Radio.«

Forslaget om et frit TV-2 har været fremsat i Folketinget flere gange. Sidst den 7. oktober 1981, men forslaget nåede ikke at komme til første behandling inden folketingsvalget samme år, hvorved det bortfaldt automatisk.

Statsminister **Poul Schlüter** kom ind på emnet i sin åbnings-tale den 5. oktober 1982, hvor han sagde:

»På medieområdet – og specielt når det gælder radio og TV – er der i særlig grad brug for en politik, der kan føre til større frihed og øgede valgmuligheder. Regeringen vil arbejde for en fjernelse af restriktioner – i lovgivning og administrative bestemmelser – som står i vejen for opfyldelsen af dette mål.«

I mediekommissionens betænkning af 16. juni 1983 anbefaler 58 ud af kommissionens 60 medlemmer, at et TV-2 skal lægges uden for Danmarks Radios regi. Professor **H. C. Clausen**, der er kommissionens formand, sagde den 17. juni 1983 i en tale i Danske Reklamebureauers Brancheforening, at det haster med en folketingsbeslutning om et dansk TV-2. Lørdag den 18. juni udtalte en række politikere sig i Jyllands-Posten om deres syn på et TV-2 og om eventuelle reklamer i dette.

Søren Hansen (S) sagde ja til TV-2, der skal drives som en ny offentlig institution, men uden reklamer.

Poul Brøndsted (V) sagde også ja til et TV-2 i et teknisk samarbejde med Danmarks Radio og ellers selvstændigt styret. Han så gerne reklamer undgået så længe som muligt.

I anledning af mediekommissionens betænkning om TV-2 sagde de konservatives kulturpolitiske ordfører, **Flemming Jensen**:

»Der bør hurtigst muligt skabes et frit TV-2 uden for Danmarks Radio. Finansieringen bør helst ske via reklamer, eventuelt kombineret via en abonnementsordning. I den forbindelse bør der yderligere skabes mulighed for, at pressen hurtigt kan igangsætte det fjernsynsprojekt, som de københavnske dagblade arbejder med.«

b. Udenlandsk TV

Sideløbende med debatten om et TV-2 fremsatte regeringen den 11. maj 1983 lovforslag om ændring af radio- og fjernsyns-virksomhed. Hovedformålet er at fjerne de begrænsninger, som den gældende radiolov sætter for fællesantenneanlægs adgang til at fordele udenlandsk radio og TV samt give anlæggene tilladelse til at virke over kommunegrænsen. Lovforslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet, idet Socialdemokratiet og radikale ønskede det udsat.

c. Bredbåndsnet

Forslaget ligger på linie med mediekommissionen. I sin betænkning af 21. februar 1983 om kabelproblematikken og fremførelse af udenlandsk fjernsyn anbefaler den samlede kommission – minus et medlem – at der med henblik på udviklingen af et kommende landsdækkende bredbåndsnet hurtigt skabes de nødvendige forudsætninger for etablering af et hybridnet. Kommissionen anbefaler, at der etableres et forbindelsesnet til sammenkædning af fællesantenneanlæggene. 40 af kommissionens 61 medlemmer anbefaler en ændring af radioloven, så der åbnes mulighed for at fordele TV fra kommunikationssatellitter.

Ministeren for offentlige arbejder, **Arne Melchior** (CD), fremlagde den 10. maj 1983 en redegørelse til Folketinget om udviklingslinier for telekommunikationsnettet. Heri hedder det bl.a.:

»Regeringen kan helt tilslutte sig mediekommissionens bedømmelse både med hensyn til de realistiske muligheder for en netudbygning hen imod en bredbåndsdekning og med hensyn til en udvidet adgang til fordeling af udenlandsk fjernsyn.«

Regeringen vil fremsætte lovforslag i folketingssamlingen 1983/84.

d. Filmloven ændret

Folketinget vedtog enstemmigt den 26. maj 1983 at ændre filmloven. Ændringen medfører en tydeliggørelse af bestemmelserne omkring Statens Filmcentral og sikrer ministeren et bredere beslutningsgrundlag i forbindelse med ansættelse af programredaktører m.fl. Filmcentralens bestyrelse skal nu indstille flere ansøgere til en stilling, så ministeren har valgmulighed.

e. Kulturministeriets budget

Folketinget havde den 3. maj forespørgselsdebat til kulturministeren. Den var rejst af SF, der ønskede at vide, hvad ministeren ville gøre for under de bebudede nedskæringer på kulturministeriets budget at sikre bredde, kvalitet, alsidighed og aktualitet i kulturtilbuddene til børn og voksne.

Under debatten stillede SF et dagsordensforslag, der opfordrer regeringen til at friholde kulturministeriet for de bebudede rammebesparelser. Dagsordenen blev vedtaget med 72 stemmer (SF, S, radikale og VS). Regeringspartierne undlod at stemme.

De konservatives ordfører, **Flemming Jensen**, sagde under debatten:

»Uanset, hvor megen følelse man må have for støtte til kulturlivet, er der næppe tvivl om, at der også på dette område vil kunne spares. Derfor er det forbløffende, at et flertal i Folketinget friholder dette område. Piller man først et ministerium ud, og derefter et andet – friholder dem for besparelser – må konsekvensen jo blive, at de resterende områder bliver ramt så meget hårdere, hvis den økonomiske politik skal lykkes. Derfor kan man undre sig over, at de radikale var med i denne aktion.«

Kulturministeren sagde, at »når regeringen og de partier, der står bag regeringen undlader at stemme for forslaget, sker det ud fra den udtrykkelige forudsætning, at vi fortsat vil forbeholde os ret til at komme til Folketinget med forslag om, hvordan man kan omflytte penge, omprioritere inden for budgetterne.«

De planlagte besparelser på kulturministeriet var 27 mill. kr. i 1984. Ministeriets budget er på godt 1,5 mia. kr.

f. DR-licensen

Den 18. marts sendte statsminister **Poul Schlüter** et brev til radiorådsformand **Birte Weiss**, hvori han henstillede, at Danmarks Radio tilrettelagde sin budgetudvikling således, at der ikke bliver tale om en licensstigning, der overskrider fire pct. I brevet hed det bl.a.:

»Der er netop på det private og det offentlige arbejdsmarked besluttet nye overenskomster, som betyder, at Danmarks Radios kunder gennemgående må forventes at få indkomststigninger i størrelsen ca. 4 pct. om året. Regeringen lægger derfor vægt på, at prisudviklingen på de områder, hvor vi selv kan styre udviklingen, holdes inden for samme ramme.«

Radorådets ønske var en licensstigning på 5,1 pct., og i Folketingets finansudvalg var der også flertal for denne sats. Her pålagde et flertal af udvalgets medlemmer, S, SF og radikale, kulturministeren at søge om en stigning på 5,1 pct., hvilket skete. Forhøjelsen blev bevilget på finansudvalgets møde den 24. juni. Regeringspartierne støttede under hele behandlingen i finansudvalget kun en stigning på 4 pct.

15. Forskelligt

a. Storebæltstrafikken

3. marts 1983 havde Folketinget endnu en gang debat om Storebæltstrafikken, herunder overvejelserne om at bygge en fast forbindelse – bro eller tunnel – over bællet. På baggrund af en redegørelse fra trafikminister **Arne Melchior** (CD) besluttede Folketinget at udsætte afgørelsen om, hvorvidt der skal etableres en fast forbindelse mellem Sjælland og Fyn, til 1985.

Af trafikministerens redegørelse fremgår det, at der ved en fast forbindelse vil være betydelige driftsbesparelser set i forhold til fortsat færgefart. Endvidere vil en fast forbindelse formentlig betyde en erhvervsmæssig fremgang, da Danmark bliver en trafikal helhed. Af de mulige forbindelser vil en bro ifølge trafikministeren være at foretrække fremfor en tunnel. Et sådant projekt vil i givet fald tage otte år at anlægge, og udgifterne andrage godt ti mia. kr.

Ligesom det skete under Folketingets trafikdebat 23. maj 1978, besluttede et stort flertal i Folketinget at udskyde den endelige afgørelse om Storebæltstrafikken i to år af hensyn til den samfundsøkonomiske situation.

Et flertal i Folketinget besluttede 10. maj 1983, imod regeringens ønske, at bil- og togtrafikken over Storebælt snarest skal sammenlægges til en fælles linie mellem Knudshoved og Halsskov (Den eksisterende bil-færges).

b. Kemikalieaffaldsdepoter

Den 27. maj 1983 vedtog Folketinget en lov om kemikalieaffaldsdepoter, der betyder, at man for alvor begynder at rydde op i landets godt 3.000 lossepladser indeholdende kemikalieaffald.

Baggrunden for loven er, at miljøstyrelsen i samarbejde med amtskommuner og kommuner har undersøgt de nedgravede kemikalieaffaldsdepoter. Undersøgelserne viste, at grundvandet mange steder var i fare på grund af nedslivende kemikalier. Efter loven er det amtskommunerne, der skal undersøge forurening og projektere foranstaltningerne imod den. Under behandlingen af lovforslaget sagde miljøminister **Chr. Christensen** (Kr.F.):

»Princippet i miljølovgivningen er, at forureneren skal betale, og det gælder også i forbindelse med lovforslaget. Men når vi finder gammelt kemikalieaffald, kan det være svært at finde frem til forureneren. Det må ikke hindre os i at rydde op hurtigst

muligt. Derfor foreslår jeg, at vi klart fordeler opgaverne og udgifterne mellem de forskellige offentlige myndigheder. Det forhindrer naturligvis ikke, at vi bagefter skal forsøge at finde frem til den skyldige og drage vedkommende til ansvar.»

Den konservative **Bo Kristensen** påpegede i sin ordførertale, at det er positivt, at der er fastlagt en økonomisk byrdefordeling:

»Positivt er det også, at det økonomiske erstatningsansvar vil blive rettet mod den, der er ansvarlig for kemikalieaffaldsdepotet. Vi undgår herved f.eks., at nye ejere af arealer, der har været udsat for fortidens synder, føler sig usikre i forbindelse med en forureningsmistanke og det efterfølgende erstatningsansvar. Vi finder, det er en meget væsentlig opgave at sikre og bevare et sundt miljø for mennesker og dyr – ikke alene for vores egen generations skyld, men også i særlig grad for de kommende generationers skyld. Vi har et stort ansvar, som vi må gøre en aktiv indsats for at efterleve.«

c. Lempelse af Helligdagsloven

Folketinget vedtog den 27. maj en ændring af Helligdagsloven.

Forslaget var stillet af Fremskridtspartiet, radikale, SF og VS, og gik oprindeligt ud på, at alle bestemmelser vedrørende Helligdagslovgivning skulle ophæves. Efter at der havde vist sig et stort flertal for lovforslaget (idet næsten alle socialdemokrater ville stemme for!), lykkedes det af få et kompromis, så indskrænkelse vedrørende offentlige forlystelser fortsat skal gælde langfredag, påskedag og pinsedag efter kl. 6 og for juleaftensdag efter kl. 16 samt hele juledag.

d. Regelsanering

»Andre besparelser kan opnås ved, at vi tynder ud i det net af cirkulærer, som belaster både den offentlige forvaltning og borgerne. Unødige eller unødigt strenge reguleringer ser vi som en uønsket begrænsning af borgernes handlefrihed«, sagde statsminister **Poul Schlüter** den 5. oktober 1982 i sin åbningstale.

Den 3. maj kunne finansminister **Henning Christophersen** i »Redegørelse til Folketinget om regelforenklingsarbejdet« foreløbig konstatere, at antallet af statslige forskrifter var reduceret med ca. 700, og at de samlede besparelser beløb sig til 100-200 mill. kr.:

»Hertil kommer de betydelige besparelser, der allerede opnåedes ved de regelsaneringsforanstaltninger, der indgik i den i efteråret 1982 vedtagne spareplan. Besparelserne er dog vanskelige at gøre op, idet de ofte optræder som enklere sagsadgang m.v.«

Ifølge redegørelsen medfører regelsaneringen desuden økonomiske lettelser af mindst lige så stor betydning for borgerne og private virksomheder:

Derudover er det regeringens ønske og hensigt, at regelsaneringsarbejdet medfører, at borgeren i højere grad kan overskue gældende regler i forbindelse med deltagelse i samfundslivet, således at vilkårene for det folkelige og private engagement i samfundsopgaverne lettes. Regeringen lægger endvidere vægt på det positive i, at afskaffelse af cirkulærer og administrative forskrifter stiller krav til borgernes initiativ og nytænkning, når der i mindre omfang fastlægges regler fra centralt hold.»

Den samlede reduktion på i alt 700 forskrifter – d.v.s. bekendtgørelser og cirkulærer m.v. – er opnået ved helt at ophæve 500 forskrifter og reducere 300 andre til 100 nye, forenklede forskrifter.

Regeringen er i vidt omfang enig i de hensyn, der ligger bag den nuværende lovgivning, og den erkender, at der også fremover på væsentlige områder vil være behov for en detaljeret regulering. Samtidig vil regeringen dog satse på at forenkle reglerne over for borgere og virksomheder og på at forenkle forholdet mellem de offentlige myndigheder – f.eks. mellem staten og kommunerne.

»For mange og for komplicerede regler hæmmer virkelyst og tilpasningsevne, både i den private og i den offentlige sektor. Der er således en tæt sammenhæng mellem regelsaneringsarbejdet og regeringens økonomiske politik og erhvervspolitik«, understreges det i redegørelsen fra finansministeren.

Regeringen erklærer sig indstillet på at bryde med vante forestillinger, så reguleringerne sker under stærkere hensyntagen til:

Den enkelte borger

Borgeren skal kunne overskue sin retsstilling, og borgeren skal på en mere enkel måde drage nytte af de offentlige servicetilbud.

Initiativ og virkelyst i det private erhvervsliv

Ikke mindst af hensyn til de små virksomheder må det sikres, at kontrol- og tilsynsforanstaltninger samt krav om tilladelser m.v. begrænses og udformes på en hensigtsmæssig måde, hvor de er nødvendige.

Decentralisering af den offentlige forvaltning

Det må sikres, at det lokale selvstyre ikke udhules gennem uoverskuelige og for detaljerede regler.

Effektivitet og omstilling inden for den offentlige forvaltning

Reguleringen må ikke fastlåse forvaltningen, således at opgaverne ikke kan løses på den mest hensigtsmæssige måde.

Omkring $\frac{2}{3}$ af forenklingsinitiativerne imødekommer forslag, som kommuner eller organisationer afleverede i efteråret 1982. Resten er forenklinger, som er taget op på ministeriernes eget initiativ.

Hovedparten af forenklingerne vedrører især forholdet mellem offentlige myndigheder, men regeringen skønner, at ca. $\frac{1}{4}$ af initiativerne direkte har betydning for de private virksomheder, mens en mindre del af regelsaneringen skønnes at have direkte betydning for den enkelte borger. Regeringen mener dog, at de initiativer, der forenkler forholdet mellem de offentlige myndigheder ofte vil have en indirekte betydning for borgere og virksomheder.

Indhold

1. Den politiske udvikling
2. Økonomi
3. Forsvars-, sikkerheds- og udenrigspolitik
4. Arbejdsmarkedet
5. Retsforhold
6. Skattepolitik
7. Boliger
8. Energi
9. Socialpolitik
10. Erhvervspolitik
11. Landbrugspolitik
12. Fiskeriet
13. Uddannelse
14. Kultur
15. Forskelligt

**Det konservative
folkeparti**

Tordenskjoldsgade 21
1055 København K

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk